

Thu Bồn – Tập 1

Thu Bồn (Hà Đức Trọng)

Nhà thơ Thu Bồn (tên khai sinh là Hà Đức Trọng) sinh năm 1935 tại Điện Thắng, Điện Bàn, Quảng Nam. Năm 1965, trường ca Bài ca chim Chơ Rao từ miền Nam gửi ra được in toàn bộ trên báo Văn nghệ, giới thiệu Thu Bồn với độc giả miền Bắc. Trường ca được đón nhận như một thành tựu thơ ca của miền Nam.

Đây là trang danh sách liệt kê tuyển tập các tác phẩm, tập thơ và những bài thơ hay nhất của nhà thơ Thu Bồn (Hà Đức Trọng). Sáng tác nhiều thể loại, như thơ, truyện ngắn, nhưng trường ca vẫn là sở trường. Nổi tiếng với trường ca “Bài ca chim Chơ Rao” và “Tạm biệt Huế”.

Ông mất ngày 17 tháng 6 năm 2003, thọ 67 tuổi.

Thơ Thu Bồn – Tập 1

Trong tập này có tất cả 37 bài thơ của thi sĩ Thu Bồn sau:

Tập Tuyển Tập Thơ Thu Bồn

- 1- Đà Lạt
- 2- Đất
- 3- Đất Kêu
- 4- Đứng Dỗ
- 5- Đi Tìm Mây
- 6- Ông Già Và Biển
- 7- Bài Ca Chim Chơ-Rao
- 8- Bài Thơ Chưa Đặt Tên
- 9- Chiếc Hầm Bí Mật Của Tôi
- 10- Con Trở Lại
- 11- Dưới Sâu
- 12- Em Đi Bán Lịch
- 13- Em Hát Bằng Lòng Mẹ Việt Nam
- 14- Gửi Lòng Con Đến Cùng Cha
- 15- Hà Nội Ngày Nào
- 16- Hôn Mảnh Đất Quê Hương
- 17- Khúc Dương Cầm Dưới Trăng
- 18- Mẹ
- 19- Ngưỡng Cửa Lời Ru
- 20- Nhường Gối Cho Em
- 21- Quá Vãng
- 22- Quê Hương Mặt Trời Vàng
- 23- Quê Hương Mẹ
- 24- Rừng Đêm Bà Lá
- 25- Tìm Mây
- 26- Tình Yêu

- 27- Tự Bạch
- 28- Thi Sĩ
- 29- Thiếu Nữ Châu Ro
- 30- Thung Lũng Nhiều Mây
- 31- Tiếng Hát Mảnh Vườn
- 32- Tre Xanh
- 33- Vấp Một Tiếng Chim\
- 34- Vết Sẹo Tuổi Thơ
- 35- Về Lại Xứ Đoài
- 36- Vườn Chanh
- 37- Xin Giông Bão

Tập Tuyển Tập Thơ Thu Bồn

Đà Lạt (Thu Bồn)

Những dòng thác trắng tuổi thơ
 Chập chờn suy tưởng... bất ngờ thông reo
 Cuộc chơi tìm những cheo leo
 Ta hôn em giữa lưng đèo gió mây
 Núi đôi xơ xác cỏ cây
 Mà sao em vẫn hây hây má hồng
 Ngẩn ngơ đứng dưới trời thông
 Ở đây rét lắm mùa đông hơi dài
 Ta chơi một kiếp trần ai
 Để em gánh lệch hai vai Đời Cù
 Em còn đứng mãi hát ru
 Mộng mơ chi lắm phù du kiếp người
 Lựa là một thuở rong chơi
 Rồi bay như nước bốc hơi mặt hồ

Hỡi người xây dựng cơ đồ
Cỏ xanh lại mọc bên hồ Đạm Tiên
Ta về say ngã ba miền
Về đây gánh hết ưu phiền cho em.

Đất (Thu Bồn)

Khi nước chảy trên đất này
Người ta gọi là sông
Khi đất nằm nghiêng
Người ta gọi là đồi
Khi đất đứng lên nhìn cho rõ đất
Người ta gọi là núi
Khi khế chua và ôi chát
Vị đâu tiên đời sống tặng em
Mẹ nắn sữa bằng ngón tay đen đúa
Tay tôi đầy gai vì níu những đàn trâu
Môi nứt nẻ vì ớt cay và gió bắc
Em ở đâu?
Hạnh phúc rất xa vời...
Chúng ta đều là đất cả thôi
Xin đừng nặn ta thành những non cao
Hãy nặn ta thành những ông táo nhỏ
Cho nồi cơm bé nghèo hèn
Cho người lớn khát tự do
Trẻ con khát sữa...

Chúng ta đều là đất cả thôi!
Những hạt lúa củ khoai đều nhờ vào đất
Cái gì gọi vào ta
Sẽ lái gấp mười

Sẽ lãi gấp trăm
Sẽ lãi gấp ngàn...
Vì tất cả hạnh phúc khổ đau này đều từ đất mà ra.

(Đà Nẵng 1980)

Đất Kêu (Thu Bồn)

Uênh uênh oang... uênh uênh oang
Sau cơn mưa đất kêu vang âm trời
Tiếng kêu khan vọng núi đồi
Tiếng kêu như thể một thời hồng hoang
Lấm lem trời đất hỗn mang
Sau cơn mưa thác lại tràn đường quê
Bao nhiêu tâm sự đổ về
Tôi người lính đến nằm kề nghĩa trang
Uênh uênh oang... uênh uênh oang

Em con đà mọng sang ngang
Chiếc xuống võ giữa mệnh mang thác người
Ngoài kia xa – lộ – khóc – cười
Đèn xanh đỏ chóng mặt thời Ly tao
Biết không về kịp trăng sao
Cũng xin gởi trước lời chào bình minh
Tôi con cua lấm trườn chinh
Đào hang ổ để giấu mình xuôi khe
Em yêu thương mẹ chở che
Cho tôi được sống để nghe trận rền
Uênh oang uênh... uênh oang uênh...
Sau cơn mưa phát tung mền chiếu mây
Tôi đang tay giữa đất này
Một tia chớp xé luống cày tả tơi

Mưa rơi tiếp trận mưa rơi
 Tôi không về bến tôi bơi giữa đôi
 Uểnh uểnh oang uểnh uểnh oang...
 Ai du ca khúc nhạc vàng
 Đây bản giao hưởng trần gian tặng trời.

Đừng Đỗ (Thu Bồn)

Tặng LBH

Ngày mai tôi khóc em đừng đỗ
 Đừng đỗ khi nước mắt tôi rơi
 Con mưa sẽ tạnh khi trời hừng
 Đừng nói em ơi! Chỉ nửa lời

Để im tôi khóc cho nước nở
 Cái nhìn sau mắt nước trong veo
 Đừng lau chi nữa cho thêm xót
 Tốt nhất là em cứ khóc theo

Rồi khi tôi nín cho tôi nín
 Đừng tưởng là em đã đỗ tôi
 Đỗ tôi sao được mà tôi nín
 Tôi nín vì em khóc đó thôi.

Đi Tìm Mây (Thu Bồn)

Chẳng phải lúc nào cũng gặp được mây đâu
 Nhẹ hẫng trắng trong bông bênh trôi nổi...
 Em là chiếc khăn lụa mềm

Lau cơn sốt anh khi chiếc võng làm rung hai đầu núi
 Luồn qua nỗi đau em nâng anh lên như bà mẹ bồng con
 Em trải tấm chăn liệm người chiến sĩ vô danh
 Em kéo dải khăn xô lên trán những đứa con
 Còn nằm lại Trường Sơn chưa kịp về chịu tang cha mẹ

Mây tìm ai trong rừng Sác
 Mây chói ửng Nhà Bè – hồn em Tám hóa Thiên Vương
 Ta cùng mây đi nghiêng ngả chiến trường
 Trút nắng xuống hừng đông

Nhưng rồi mây cũng sang sông
 Ngẩn ngơ một cụm non bông tiễn đưa
 Người qua bên ấy sa mưa
 Trống tro bãi khách lúa thừa nắng mờ
 Ta rơi lã chã dòng thơ
 Quấn quanh eo gió bạc phơ non ngàn
 Vết thương máu xôi trận càn
 Mịt mù cơn lũ quét tràn ngọn cây
 Nguồn trôi khỉ vượn lạc bầu
 Bể con tiếng hú héo gầy sườn non
 Mưa chưa gội sạch bùn non
 Thơ sao chấn nổi xói mòn dòng trôi?

Tôi tìm mây, mây tìm tôi
 Tìm nguồn xưa dưới lở bồi thời gian
 Mây bay về thuở hồng hoang
 Dưới mây vẫn nắng chói chang kiếp người
 Chiều vui... mây trắng ngậm ngùi
 Ai người chia ngọt xẻ bùi cùng mây?

Ông Già Và Biển (Thu Bồn)

(Kính tặng đồng chí Hồ Nghinh)

Có một ông già ngồi mức nước Tiên Sa
Đổ vào thau chậu
Rồi sáng mai ông tắm
Sóng nước tự mình tạo ra
Lũ trẻ đi ngang qua hồn nhiên cười giỡn
Chúng có biết đâu núi Chúa ngấm Sơn Trà

Xưa đỉnh Ô Rây vun trồng mơ ước
Có một ngày về gội tắm nước Trường Giang

Nay sông đã cạn rồi
còn lại biển
Sóng bao dung nhưng trò đời ai biết?!
Lỡ bước sẩy chân là biển nuốt phăng đời
Xưa ông lái thuyền giờ ông lái sóng
Hai tay ghìm bờ cho bến bãi đừng trôi.

4-2003

(Nhan đề bài thơ này do nhà thơ Thu Bồn nói miệng tại bệnh viện Nguyễn Trãi
trước khi hôn mê)

Bài Ca Chim Chơ-Rao (Thu Bồn)

1. Đêm tháng bảy trời sao yên tĩnh
Tiếng lá rơi gõ nhẹ trước hiên thềm
Mỗi trận gió lửa vào song sắt
Có tiếng thở dài người lính gác đêm

2. Làng mạc xa chòi canh thấp thoáng
Rào vi giăng bóng tối đen ngòm
Tiếng mõ điểm canh khua nhức óc
Dân vệ đi tuần chó sủa om
3. Mây đen đè nặng trăng không sáng
Loang lổ trời đêm máu tím bầm
Dặng núi nặng nề ôm mây ngủ
Nghe vắng phương xa tiếng sấm gầm
4. Ồ lạ lòng thay khuya thanh vắng
Bỗng cất cao tiếng hát trong ngần
Vượt mái tôn dày sương phủ trắng
Tiếng hát bỗng trầm một tiếng chinh ngân
5. Tiếng hát mơ màng trong giấc ngủ
Bao con tim xúc động bồi hồi
Giọng hát trầm hùng thương nhớ
Như tiếng gió về trên nương rẫy xa xôi
6. Tiếng hát trong xà lim sao tha thiết
Nhấn nhủ ai chiến đấu trọn đời
Hỡi bạn khốn cùng kẻ vai sát cánh
Mất xiên gông ta được cả đất trời
7. Trong tù đêm nay có người con gái
Tay ôm lồng ngực phập phồng
Nước mắt chảy hoài, tràn xuống ngực
Đêm dài đôi mắt đôi mênh mông
8. Dãy núi xa kia ai đốt lửa
Vẫy gọi người đồng chí đêm nay

Lòng ta cũng bùng ánh lửa
Đôi cánh hồng thềm khát tung bay

9. Lấy tóc làm khăn chùi nước mắt
Cô gái đi về cuối nhà lao
Trong đêm tối mò theo song sắt
Chân đeo xiềng bước thấp, bước cao

10. Cô đến bên người chiến sĩ
Nhẹ nhàng ngồi xuống bên anh
Nhà lao lạnh song gió lọt
Ngoài rừng pu-pút điểm tàn canh

11. Cô nắm bàn tay anh lạnh ngắt
Kê miệng vào tai hỏi thì thầm
“Anh là ai và kia người đồng chí
Vì sao chúng nó lại cùm chân?”

12. Tiếng hát bỗng nhiên im bật
Trời sao nhấp nháy liên hồi
Trong gió thoảng núi rừng vang vọng
Tiếng hát bay về những trốn xa xôi

13. Y Rin gạt tay người con gái
Mày đừng làm im tiếng hát của tao
Tao có chết, chết như lim trốc mốc
Giữa rừng sâu đất đá đỏ nhào

14. Đừng dụ dỗ con người cách mạng
Ai là đồng chí của mày
Hãy lui ra cho ta cao tiếng hát
Bóng mày đen như một bóng mây

15. Người con gái giật hai tay về ngực
 Một cây chông thọc giữa tim này
 Trăm trái ớt không cay bằng tiếng nói
 Của người đồng chí đêm nay

16. Cô gái nấc lên ngen ngào trong cổ
 Trời sao đương sáng bỗng nhoà
 Từng bước nặng nề tường giam lão đảo
 Con nai lạc bầy kêu giữa rừng xa

17. Hùng và Rin hai người đồng chí
 Hai con chim bị khoá một lồng
 Cả cuộc đời hai người gắn bó
 Hai con suối giao hoà cùng chảy đến một dòng sông

18. Y Rin ơi ngực mày có lửa
 Đốt trúng nhà mình đấy Y Rin
 Mày nghe không bước chân cô gái
 Có tiếng kêu loảng xoảng sợi dây xiềng

19. Rin giật mình ngồi nhòm dậy
 Hùng ơi sao mày chẳng nói giùm
 Rin áp tai vào song sắt lạnh
 Nghe đằng kia có tiếng xiềng rung

20. Y Rin khóc, lần đầu tiên Rin khóc
 Nước mắt rơi từng giọt nước mắt rơi
 Hùng lê xích đến gần người bạn
 Ghé vào tai thủ thỉ từng lời

21. “Rin ơi ngày mai trời sáng
 Có con chim kêu trước hiên nhà

Mày dặn chim nói với người con gái
Tất cả tâm tình của chúng ta”

22. Có bao giờ Sao giận lâu trong bụng
Một người đồng chí của mình
Sao phải nói những điều Sao muốn nói
Với hai người đồng chí sắp hi sinh

23. Đêm sập xuống nặng nề chậm chạp
Tiếng hát cuối phòng vắng vọng lên
Giọng hát trầm buồn tha thiết
Một dòng sông nước chảy êm êm

24. Sao lê xiêng đi, tìm hồi hộp
Đứng bên phòng lặng lẽ giây lâu
Tiếng hát vẫn lặng lẽ uẩn khúc
Dòng sông này nhiều chỗ thăm sâu

25. Sao quỳ xuống tìm bàn tay lạnh
Nhưng bàn tay Rin nóng lạ thường
Tia nắng trong tay người đồng chí
Quét dần lặng lẽ đêm sương

26. Y Rin bắt tay người đồng chí
Truyền thêm sức mạnh niềm tin
Pơ-xe ngoài trời kêu giục giã
Hãy kêu lên trắng sáng rồi chim!

27. Rin vẫn hát say sưa Rin hát
Con chim Pơ-xe lao thẳng giữa trời
Con quạ kêu lên lẫn tránh
Rừng cây thay lá, lá vàng rơi

28. Bài hát ngợi ca dòng suối đẹp
Chảy qua làn suối nước trong
Những hòn đá trắng con cá lội
Bơi lượn tung tăng quẫy giữa dòng

29. Trai gái rộn ràng đi tủa lúa
Cây ata-rôn cao ngất đầu làng
Hoa đỏ rãi xuống đầu cô gái đẹp
Mây nghịch gì thế hả xem-tơ-răng?

30. Em mãi nhìn cây kơ-tơ-đáp
Quên đuôi con chim rút trộm lúa vàng
Em coi gì con xen-đun lấy mặt
Mà chân xéo giẫm cánh lơ-pang

31. Em thấy rồi, đỡ cành pang dậy
Ngắt hoa cài đầu cha mẹ ta thương
Mùa suốt lúa uống chung cần rượu
Anh và em đi làm rẫy một đường

32. Rẫy của mình ăn ba trái núi
Dàn khinh khung bằng bốn nhà rông
Con heo rừng đứng nghe ngó ngẩn
Con nai chui rào bỏ chạy lên đông

33. Ngồi bên đây Sao nghe Rìn hát
Như tiếng kơ-ni vọng giữa đêm khuya
Đêm qua vì tủi hờn Sao khóc
Giờ quá vui nước mắt cũng đầm đìa

34. Sao nhớ ngày nào năm trước
Trên đôi le gió xạc xào

*Có người con trai bẻ măng quên giỏ
Đi tìm còn hát nghêu ngao*

*35. Tiếng hát ấy vẫn còn văng vẳng
Oi con dòn đậu đẹp cành cây
Anh muốn làm chiếc lá xanh chờ con gió đến
Lướt nhẹ nhàng trên tóc em bay*

*36. Và Sao thành con chim ngoan ngoãn
Để người con trai ấy đeo vòng
Chiếc còng bạc xinh xinh, cổ tay tròn trĩnh
Biết bao anh trai làng đắm say*

*37. Trong lòng Sao có con chim nháy nhót
Lòng chàng trai là một rừng hoa
Chờ mùa lúa chín vàng trên rẫy
Sao sẽ về nói với mẹ cha*

*38. Chiếc a-pan Sao thêu đầy cánh bướm
Mỗi bước đi bầy bướm quẩn theo chân
Áo lót thêu hoa hồng trên núi đẹp
Ngực rung rinh sao sáng mặt người*

*39. Cườn rung rinh ngàn sao đậu về trên cỏ
Mỗi bước đi sao chạm vào nhau
Sợi chỉ hồng khâu vào vòng sao sáng
Ngực Sao là một khung trời*

*40. Bộ ngực căng hồng rẽ sóng sông Ba
Nước ủa lên đôi vai trần loáng
Để dòng sông được lấy cả màu hồng
Và mái tóc đen dài làm tỉnh cả dòng sông*

41. Sông Ba đây trời reo trăng sóng nước
 Để ta gặt mùa vàng tía long lanh
 Mà con cá suốt đêm không ngủ
 Quấy da trời ngời lớp sóng xanh
42. Ngôi sao trời đi ăn ánh sáng sương đêm
 Mà cỏ cây treo lên để ngóng
 Những bụi sương kết tinh nhanh chóng
 Thành hạt ngọc trong đánh cắp lại ánh sao trời
43. Cô gái ấy như bóng núi Pa-lon-khon kín đáo
 In sâu vào nước thăm sông Ba
 Hình dáng đẹp xinh hiện lên giữa nền trời nước
 Nhưng tâm tình trời nước có biết đâu
44. Mỗi ngày mặt trời lên mặt trời xuống
 Núi thêm một màu xanh, một vầng ráng đỏ
 Con suối dài hát hoà vào trận gió
 Con ngựa tung bồm mang lửa đi khắp buôn Sang
45. Lum, tên chánh tổng làng bên kia suối
 Một con gấu già thèm khát mồi non
 Tay nó đây lông như loài vượn núi
 Khi nó cười miệng ngậm đầy răng
46. Đây người nó cong đông cong bạc
 Đi vào làng chó sủa trẻ kêu
 Nó theo dấu Sao như rắn theo tàn đuốc
 Nó thương Sao như cọp thương mèo
47. Một đêm trên đôi le trắng nở
 Tiếng Kơ-ni rạo rực lòng Sao

Anh trai làng gởi lòng qua tiếng hát
Mây đêm êm nhẹ lướt trời cao

48. Mặt trăng bỗng rung lên đổ máu
Mũi tên nào cắt đứt tiếng đàn say
Mũi tên thằng Lum có ngách đâm thuốc độc
Cắm vào chàng trai giữa cánh tay

49. Anh trai làng đứng lên lão đảo
Đóng mũi tên lút sâu vào cánh tay
Mũi tên lòi ra sau rớt máu
Anh nắm đầu mũi tên hiểm độc bẻ ngang

50. Sao không gặp người con trai ấy nữa
Anh bỏ làng đi một sớm tinh mơ
Chim cốc kêu vang đầu núi
Sao nhìn đôi le gió ngẩn ngơ

51. Dân làng thương Sao khóc sâu con mắt
Làm kế gì cứu Sao khỏi tay Lum
Thương thằng con trai tốt bụng
Nó đi đâu, rừng núi trập trùng?

52. Đêm trăng mờ, Sao đi giữa rừng mọc lên nấm mộ
Mà dân làng đắp sẵn hôm kia
Để lừa thằng Lum vào bẫy
Còn Sao theo ông mặt trời mọc giữa đêm khuya

53. Lum dấy lên như con cọp bị chông vào dái
Nó chạy vương dây thò, thò không kịp ăn máu nó
Lum hẳn chạy đi đâu đó
Đau đớn kinh hoàng nó chạy đi tìm mộ Mai Sao

54. Lòng nó như con đường ẩm ướt
 Đầy vấp sên và rắn rết đen ngòm
 Hấn khóc hay là con bò rống
 Ôm nắm đất rừng hấn cào cấu kêu la

55. Sáng hôm sau cành cây bên mồi treo cổ nó
 Không chịu sức nặng nề cây thả xác rơi
 Những loài vấp bạn bè đến thăm lúc nhúc
 Trên đầu cây kơ-tơ-đáp rục rở mặt trời

56. Cô gái ra đi cái lét nhỏ rung đôi vai nhỏ
 Trời đây sương cô gái ra đi
 Thoát màn mây đen sao vụt sáng
 Từng mừng nay con chim réo trên đường

57. Ngày đi theo con nước
 Tôi lại bạn cùng sao
 Hướng những rừng chông mũi quay về phía địch
 Bàn chân Sao đi biết mấy núi cao

58. Sao đi qua bao nhiêu mỏm núi
 Chưa tìm ra người trai hẹn năm xưa
 Chiếc còng bạc còn đây người trai đâu thấy
 Chim rừng bay, lá rụng đâu thấy người trai

59. Có phải đây không chàng trai năm trước
 Cũng tiếng hát này làm rung động lòng Sao
 Bỗng hiện lên giữa nền đá lạnh
 Một mái nhà rông tiếng cười nói xôn xao

60. Sao thấy bóng hình đôi trai gái
 Đầu cắm lông công rục rở vành khăn

Bên chén rượu đầy lũ làng cười nói
 Mấy người già say rượu ngủ lãn

61. Sao say rồi lũ làng còn ép
 Một cần nũa thôi ngày đẹp của mùa
 Ngoài sân đã đâm trâu, nướng nếp
 Ai chế nước vào tràn chén cái nhà quay

62. Sao ngã xuống rồi trên sàn bếp
 Quả tim nào đang đập ở nơi đây
 Sao ôm lấy ngực người chiến sĩ
 Không phải sàn nhà Sao ghì chặt trong tay

63. Không phải mộng rồi tình gần bó
 Đôi ngọn lửa hồng quấn quýt vào nhau
 Giữa tàn phá âm u bừng cháy
 Tình yêu vẫn nở giữa thương đau

64. Rín nhồm lên ôm chầm thiếu nữ
 Tưởng gông xiềng nát vụn dưới chân anh
 Mảnh tôn bay đi để một trời sao lộng lẫy
 Tường giam bốn phía đổ tan thành

65. Cô gái cùng anh ca hát
 Cờm rung lên loá ánh trăng sao
 Bao thác mấy đèo đi mãi
 Hai người cùng đến mỏm đá cao

66. Vạt mây trắng bay lơ lửng
 Rín dang tay vén dải lụa mềm
 Bỗng trượt chân hai người cùng ngã
 Chôn chặt mối tình bằng tất cả một trời đêm

67. Cả cuộc đời Rin chùng như vọng lại
 Một đôi le gió xạc xào
 Em, người thiếu nữ Bana xinh đẹp
 Còn giữ không còn bạc anh trao

68. Rin bỏ làng ra đi năm trước
 Con suối chết rồi, nước cạn khô
 Anh nghe tin người con gái ấy
 Để lại rừng xanh một nấm mồ

69. Bao giờ nước lại về liếc dao trên những hòn đá cũ
 Ngược sông Ba con cá tìm về
 Vững nước rêu xanh những hòn sỏi trắng
 Ngấn nước long lanh bụi nắng rải vàng

70. Vết sẹo trên tay còn nhức nhối
 Tên nhớ lâu rồi nhưng ở trong tim
 Có một mũi tên đang chảy máu
 Lưng trời gầy một cánh chim

71. Rin đẩy sao ra bàn tay yếu ớt
 Giữa đêm hè tiếng hát bay xa
 Tiếng hát vọt ra từ lồng ngực
 Trời đêm từng vệt trắng sao sa

72. Hãy về đi thôi người con gái
 Gông xiềng cắn nát cả chân ta
 Ngày mai trước những làn roi lửa
 Anh còn hát mãi chẳng kêu la

73. Hãy về đi em người thiếu nữ
 Đi con đường chiến đấu dài lâu

*Thế phải đứng anh đứng cho quân thù run sợ
Không bao giờ còn gặp lại em đâu*

74. Sao lấy nắm xôi ấp trên lồng ngực
Đưa cho Rin và nói thêu thào
-Ăn đi anh nắm xôi tình nghĩa
Của anh em đồng chí trong lao

75. Và Sao trườn qua bên cạnh
Đưa cho Hùng một nắm xôi
Sao vẫn tưởng Hùng mê mệt ngủ
Ngờ đâu anh biết hết cả rồi

76. –Sao đâu biết Hùng đêm nay không ngủ
Chứng kiến môi tình trong thương đau
Nỗi tâm sự của người con nước mặn
Cũng trào lên như sóng biển dạt dào

77. Hùng có mái nhà tranh nho nhỏ
Và một người yêu vò võ đợi chờ
Hàng dương quanh năm cãi lời ngọn gió
Mái tranh nghèo gió đánh xác xơ

78. Cô gái biển quanh năm chài lưới
Trên bàn tay có những mặt trời
Cô gái có tâm hồn sóng biển
Hứa yêu anh, yêu mãi trọn đời

79. Những gánh cá ngời ánh bạc
Bàn chân thoăn thoắt chạy đi nhanh
Bờ biển lặng em cao tiếng hát
Nước thủy triều lên dào dạt ghe mành

80. Ngày ra đi anh hẹn em trở lại
 Muôi biển trọn đời vẫn mặn anh ơi
 Hãy nhớ em, nhớ con thuyền gọi sóng
 Một cánh buồm con mong mảnh giữa chân trời

81. Anh nhớ nhé xóm nghèo chài lưới
 Con cá tươi nấu trã canh bầu
 Đất quê ta quân thù còn chiếm
 Bưng bát cơm và có thấy ngon đâu

82. Quê hương ơi những chiều biển lặng
 Con cá chuồn lao sóng như tên
 Ánh đèn xanh đêm hè soi mực
 Con sứa dập dềnh chờ nước biển lên

83. Nắng vẫn chói trời quê hương cũ
 Con cá ngừ xanh biếc làn da
 Bữa ăn sum vầy bên bếp lửa
 Mẹ so đĩa thừa lại nhắc tên ta

84. Anh vẫn nhớ tiếng ru lời bài hát cũ
 “Cái con chim xanh ăn trái xoài xanh”
 Mẹ đã ru những trưa nồng anh ngủ
 “Con chim xanh ăn trái xoài xanh”

85. Bài hát cũ bây giờ ai hát nữa
 Con chim xanh ăn trái xoài vàng
 Nhớ da diết vị mùi chua ngọt
 Ta là con chim xanh luyến trái xoài vàng

86. Trở về buồng giam Sao hát
 Ngục Kontum cửa đóng lại rồi

Ngoài sân âm thầm anh lính gác
Lòng bay về nương rẫy xa xôi

87. Cây cà đắng bây giờ lắm trái
Dưa chín vàng lặn lóc trên nương
Con heo rừng nghênh ngang phá rẫy
Quý gì nơi đây với mấy đồng lương

88. Anh lính Kinh bao đêm trần trọc
Trở mình ngao ngán trên giường
Ngoài kia có ngọn gió nào đang gọi
Con hãy trở về với quê hương

89. Có con đường mòn quen thuộc
Có hàng hoa dâm bụt trước nhà
Bữa ăn có rau dền, cải luộc
Miếng gì ngon phân đưa đi xa

90. Tiếng hát trên buồng giam vọng xuống
Giữa đêm hè tiếng hát bay xa
Cây rừng nghiêng ngả âm con lóc
Tiếng hát người con gái Bana

91. Tiếng hát len vào ngực tôi
Bao tù nhân ngồi dậy thần thờ
Họ lại thấy buồn làng bên kia núi
Người vợ mang gùi lưng đợi con thơ

92. Con của cha ơi hãy theo dòng suối
Con dựng nhà bên những rừng lim
Đời cha có hoá ra than củi
Đời con càng nhiều lửa trong tim

93. Ôi tiếng hát khiến lòng ta thương nhớ
 Những con đường đi leo dốc rấn bờ
 Những con đường của nương lúa chín
 Chạy về làng xưa ẩn hiện quanh co
94. Đêm ánh lửa hồng làm vui nóc nhỏ
 Con dòn dòn ăn liến thoắng tối ngày
 Con chó vàng cụp đuôi sữa cộp
 Lũ trai làng phóng giáo như bay
95. Quê ta con trâu con bò gặm cỏ
 Nai nháy từng bầy trên đám cỏ non
 Mà giờ đây tôi bời lửa cháy
 Lúa trên nương vàng vọt héo hon
96. Khán cổ rồi đêm khuya Sao hát
 “Con côn-pơ-rơ-tốt đêm may”
 Anh em binh lính nằm không ngủ
 Vọng vào tai “pơ-rơ-tốt đêm may”
97. Từ lá truyền đơn truyền tay binh lính
 Đến bài ca hát giữa đêm sương
 Sao đã gọi tâm hồn người lính
 Quay súng trở về với quê hương
98. Sáng mai đường phố âm náo động
 Một nghìn quân phản chiến trốn rồi
 Xe tăng báo động nghe rền rĩ
 Núi rừng im lặng biết tìm đâu
99. Quan lính găm gù nhau dữ tợn
 Chúng biết đâu sự việc lạ kỳ

Một nghìn binh sỹ ai chấp cánh
Đã bay rồi theo tiếng hát giữa đêm khuya

100. Đã đi theo lá truyền đơn Đảng gọi
Người Việt Nam mình không bắn lẫn nhau
Về với nhân dân kẻ vai chiến đấu
Diệt quân thù xoá sạch mọi thương đau

101. Sáng nay chúng đưa Rin vào phòng tra khảo
Anh bị treo lên đánh phủ đầu
Những giày đinh thi nhau đá đập
Nhưng Rin không hề nói nửa câu

102. Tên quan nói giọng đây hăm dọa
“Khai ngay không tao cắt lưỡi mày
Thằng Hùng đã khai rồi tất cả
Bí mật gì tao nắm trong tay”

103. Đôi mắt Rin nhìn xa thăm thẳm
Bức tường dày rạn nứt đôi
Đôi mắt trần lửa rừng dữ dội
Rực dưới vầng trán nhô cao một quả đồi

104. Rin nhớ những cuộc đâm nhau rừng rợn
Người dân tộc mình sao giết lẫn nhau
Quân thù cầm chuôi dao hiêm khích
Dìm chúng ta trong biển máu đào

105. Những cái đầu không mình lăn lóc
Bao vết thương còn sọc đến bây giờ
Những con mắt nhìn nhau nảy lửa
Những hận thù đến tóc bạc phơ

106. Cha ông xưa rình trong bóng tối
 Con mắt quen đêm như hổ rình mồi
 Để bất kỳ xông ra chém giết
 Những lưỡi dao rừng vấy máu tươi

107. Máu Bana, Giarai đỏ đường 19
 Dầu người Hơ-rê rơi đất Kơ dong
 Người Kinh vàng thân vì ngải độc
 Những làng đời đi không uống nước chung dòng

108. Mũi tên tăng-nặng có ngạnh
 Máu tim người bôi phép đỏ cung
 Lũ con trai lao vào chém giết
 Để làng buôn nghèo đói không cùng

109. Khiên mộc còn gác trên dàn bếp
 Muội đen như vết máu đen ngòm
 Nợ đâu người chồng cao lên mãi
 Cây tăng-nặng ngoài núi cũng héo hon

110. Câu chuyện ăn thịt người uống rượu
 Ly kỳ thêm người Thượng có đuôi
 Bọn cướp nước khoét sâu hố hầm ngăn cách
 Dân tộc ta bao thừa đập vùi

111. Lũ chúng nó một loài rắn độc
 Làm dân ta khổ sở bao đời
 Nay có Đảng chỉ đường ta rõ
 Người anh em đoàn kết lại rồi

112. Muốn tự do phải làm cách mạng
 Nắm tay người đồng chí anh em

Vinh dự được làm người của Đảng
Là trọn đời cho Đảng không tên

113. “Khai gì? Tao là người chiến sĩ
Còn tao sẽ không có chúng mày
Giết đi, tao sợ gì cái chết
Xẻo đi, lông ngực của tao đây”

114. Rin hát, giữa phòng tra Rin hát
Đứng hiên ngang đôi mắt kẻ thù
Bài hát ngợi ca lòng dũng cảm
Ca ngợi lá cờ bay đẹp giữa mùa thu

115. “Bay nhớ không bao đồng chí tao đã chết
Bay đóng cọc dìm giữa nước sông Ba
Dân tộc tao căm thù đây bụng
Máu đỏ dòng sông nước chảy nhòa”

116. Y Rin hát, say sưa Rin hát
Bọn uống máu người xanh mặt lặng im
Tên quan hét lính dùng búa sắt
Đập gãy mấy chiếc răng còn lại của Rin

117. Rin đứng lên mấy lần ngã xuống
Tên quan đắc chí trề môi cười
Bỗng Rin chồm lên chiếc ghế
Nhổ vào ảnh Diệm bãi máu tươi

118. Lính quan, cảnh sát kêu ầm ĩ
Định dùng dao cắt cổ Rin ngay
Tên quan cười gằn thâm độc
“Lôi nó về giam tao có cách này”

119. Chúng dẫn Hùng đến ngồi trên ghế
Giữa phòng tra anh thấy vững lạ thường
Có phải đây là nơi thử thách
Tất cả lòng chung thủy với quê hương

120. Tên quan đưa cho Hùng gói thuốc
Anh cầm xem rồi ném trên bàn
“Cảm ơn ông tôi không quen hút
Thuốc từ nước Mỹ đưa sang”

121. Ngâm bồ hòn tên quan cười gượng
“Anh hãy dùng tạm gói Trường Xuân
Xa nhà lâu ngày chắc anh còn nhớ
Cảnh thôn quê đồi mới tung bồng”

122. Hùng nói đôi mắt chìm phần uất
“Ừ, thôn quê đồi mới tung bồng
“Nhờ” các ông và những tên chủ Mỹ
Mà đồng xanh cỏ mọc thành rừng”

123. Tên quan cắt lời Hùng nói
“Thôi đừng bàn chính trị đông dài
Ta vào đề thôi ông bạn
Đây là câu chuyện của ngày mai

124. Anh còn trẻ quá, đời còn đẹp
Dại gì chết uống tám thân
Tên Rin khai rồi đừng dẫu nữa
Về với quốc gia phục vụ quốc vị dân

125. Xưa có những trang hào kiệt
Biết tìm đường đời tội lập công

Huống chi anh vai năm tấc rộng
Cũng là dòng dõi giống Tiên Rồng

126. Về đi thôi chàng trai dũng sĩ
Bao nhiêu năm sương gió phong trần
Về với quốc gia cho thoả chí
Khỏi phí đời trai lại đẹp ái ân”

127. Thấy Hùng im tên quan mừng rót rượu
“Nghe đây chàng dũng sĩ ta ơi
Tuý ngoạ xa trường quân mạc tiểu
Cổ lai chinh chiến kỉ nhân hồi”

128. Uống đi cho bỏ ngày gian khổ
Con chim khôn biết tránh càn con
Đại gì chết vàng người trên núi
Hãy quay về với “Tổng ân nhân”

129. Tên quan chỉ ảnh Ngô trên bệ
Thôi chết rồi vết máu tím bầm
Loang lổ mặt ngài như dao gí
Tên quan lú lười lạng càm

130. Hùng cười mắt bừng rực sáng
Đúng rồi, dòng máu của Rin
Rin đã thắng quân thù bạo ngược
Đây là dòng máu đỏ trung kiên

131. Y Rin ơi có gặp không lân cuối
Để hôn Rin người bạn kiên trung
Hùng sẽ chết như người chiến sĩ
Như cành thông reo hát giữa quê hương

132. Cắm chặt vào đời, ôm ghì đất nước
Trên đất cần sỏi đá nhú mầm xanh
Hàng thông ơi đất ta nằm thời trẻ dại
Con chim huyết cô hay huyết trên cành

133. Chim ơi có về bên rặng liễu
Nhớ ghé xà cánh xuống mái tranh nghèo
Nói với mẹ rằng đứa con đi chiến đấu
Mười năm mang ánh sáng theo

134. Ánh sáng đâu nhô từ mặt biển
Cánh buồm căng sườn lửa mặt trời
Con của mẹ hun đúc từ nơi ấy
Lồng ngực con mang tiếng đập biển khơi

135. Tên sĩ quan đưa cho Hùng tờ giấy
“Đây, ông hãy viết những lời khai
Rồi về với gia đình làng mạc
Chính phủ quốc gia trọng dụng nhân tài”

136. Hùng liếc mắt nhìn tờ giấy trắng
Anh quăng cây bút máy trên bàn
“Tôi có thứ bút này rất tốt”
Anh cắn đầu ngón tay máu chảy tràn

137. Tờ giấy trắng hiện lên hai chữ đỏ
“KHÔNG KHAI” hai chữ bình thường
Ở đây bao người con dũng cảm
Như miền Nam đất nước can trường

138. Mặt tên quan chuyển sang màu tím
Nháy hai tên tức trực côn đồ

Lôi Hùng sang phòng bên cạnh
 Đây là phòng thế giới tự do

139. Một chiếc kim nung trong lửa đỏ
 Mấy lưỡi dao trắng lạnh trên bàn
 Một bao thuốc vài chai rượu mạnh
 Bó núe dài chuốt mỏng thành nan

140. Cảnh âm ti hiện ra trước mắt
 Những tên quý sứ đương cười
 – Đây công việc hàng ngày của chúng
 Hàm răng vàng vấy lấm máu tươi

141. “Trong các món này xin ông tự chọn
 Dùng món nào tùy ở lòng ông
 Kẻo trách móc thẳng này tệ bạc
 Không thương thân cá chậu chim lồng”

142. Hùng lấy thuốc tiến lại lò lửa đỏ
 Vừa than hồng vào giữa bàn tay
 Điem nhiên anh châm lửa hút
 Mấy tên côn đồ phách lạc hồn bay

143. Với bàn tay rộp phồng cháy khét
 Anh ung dung với lấy chiếc kim
 Vén vào đùi rút ra mảnh thịt
 Bọn ác ôn trông thấy rợn mình

144. “Tất cả thứ này tôi thử hết
 Trong đấu tranh sống chết lẽ thường
 Tôi cầm súng cứu nhà cứu nước
 Giải phóng miền Nam tôi chỉ một con đường”

145. Tên quan sôì máu dần từng tiến
 Bây giờ mi muốn chết cách nào
 “Một dao đâm hai là xe kéo
 Ba là treo cổ rút càn cao”

146. Một giây suy nghĩ anh liền đáp
 “Tôi sẽ chết bằng xe kéo trên đường
 Máu thịt tôi quện vào bụi đất
 Xương óc tôi rải khắp quê hương”

147. Kinh hãi ngạc nhiên cả bầy run sợ
 Một con người kỳ quặc lạ lùng
 Chết vẫn chọn cái chết đây ý nghĩa
 Uy vũ nào đâu có chuyển rung

*

148. Sáng nay nhà lao mở cửa
 Hai hàng lính rút người sau ngọn lưỡi lê
 Tên quận trưởng bước vào song sắt
 Đến cạnh Hùng, Rin làm bộ vô về

149. “Giờ phút cuối cùng mong các anh thức tỉnh
 Vì thương anh tôi nói nghẹn lời
 Mong anh trở về cùng quê quán
 Tôi rất đau lòng thấy máu anh rơi”

150. “Hãy im đi cái mồm bán nước
 Máu đồng chí tao đã đổ ra
 Mà đã nốc với bao nhiêu rượu mạnh
 Ăn gan người để lãnh đô la”

151. Hùng chĩa mắt vào tên quận trưởng
 “Mày tỉnh chưa hay vẫn còn say

Ngày mai thôi nhân dân nhất định
Xử tội bay trên mảnh đất này”

152. Máy rú, xe từ từ lăn bánh
Hai chiến sĩ điêm nhiên đến pháp trường
Hùng, Rin nhìn trời mây cây cỏ
Lăn cuối cùng vĩnh biệt quê hương.

153. Người con gái xúe dĩa thơ mộng
Và cô Sao giờ ở nơi đâu?
Trời tây xạc xào gió gọi
Và Biển Đông có tiếng sóng gào.

154. Quê hương ơi! Ta chào quê hương nhé
Hồi nào tuổi trẻ ra đi
Rừng chiến khu vang âm tiếng súng
Nhớ hàng sâu đông vắng tiếng cu gù.

155. Đây chiếc xe chở ta vào cỏi chết
Nhưng quê hương đã đứng lên rồi
Người thân yêu ơi! Ta nhớ sao cho hết
Những cánh tay giơ cao giành lại cuộc đời.

156. Ta là con chim ngậm vành kết cỏ
Quê hương nuôi ta lớn nên người
Đã thấy rồi con đường chính nghĩa
Mạnh bước đi, chết vẫn tươi cười.

157. Ôi! Đôi mắt sáng ngời, sâu thăm
Anh nhìn gì về phía biển xanh
Nơi ấy có chân trời sóng vỗ
Chiếc thuyền con ghé lại trước nhà anh.

158. Ngôi tháp Chàm rêu phong cổ kính
 Bầy dơi nghe động bay vù
 Con sư tử đá nằm lim dim ngủ
 Rừng dừa xa thấp thoáng sương mù.

159. Mẹ thường khen hàm răng con đẹp
 Hé môi cười ánh sáng cười theo
 Con đã cà rồi hàm răng ngà ngọc
 Khố trần một chiếc bương đeo

160. Tóc búi tai cẳng tay vòng lấp lánh
 Con đi theo hướng mặt trời
 Mỗi buổi sáng chim rừng ca hát
 Con nhớ chèo thuyền mẹ lướt ra khơi.

161. Ăn trái gấc nhớ trái dừa tha thiết
 Tắm vũng suối trong nhớ biển biếc bao la
 Những đêm mưa rừng sấm động
 Nhớ làm sao tiếng sóng vỗ quanh nhà.

162. Mẹ vẫn chờ ngày anh trở lại
 Ôi! Người mẹ trọn đời kim chỉ vá may
 Vá tấm áo như vá đời mẹ khổ
 Từ buổi con đi bầm đôt từng ngày.

163. May tấm áo chờ anh về mặc
 Ấp ủ ngày đêm mảnh áo quê nhà
 Dem cả nhớ thương tấm lòng mẹ dệt
 Gởi đứa con yêu phía trời xa.

164. Tấm áo mẹ, con không bao giờ mặc nữa
 Để dành cho em con mặc buổi ra khơi

Tấm áo quê nhà che bao nắng gió
Vững mái chèo, bão táp chó buông roi.

165. Nhớ lắm thương nhiều, anh làm cách mạng
Em của anh ơi! Đừng nản tấm lòng
Hãy vui vẻ như con chim én
Lượn giữa mây hồng nắng đẹp trời trong.

166. Và cô gái biển đẹp xinh người vợ trẻ
Ngày chiến thắng về không có bóng anh
Em hãy nhìn lên sắc cờ kiêu hãnh
Có anh về ôm ấp rạng dĩa xanh.

167. Rín nhìn đỉnh La Bà cao ngất
Lòng anh chứa chất căm hờn
Từ biệt con đường gập ghềnh đá nháy
Những chiều mây xuôi nắng Trường Sơn.

168. Chim Chơ-rao ơi! Chào chim nhé
Con chim không bao giờ chịu lẻ đàn
Chim hãy đến rầy rềng ta ca hát
Dem nguồn vui đến nóc buôn Sang.

169. Gió ơi! Ta muốn hoà vào trận gió
Vuốt ve những sợi khói lam chiều
Ta sẽ thổi lên những đôi nắng lửa
Hón hỏ mặt người cây lúa thân yêu.

170. Mẹ ơi! Con vẫn ở giữa lòng đất nước
Trời nắng thiêu nghe riu mẹ chém cây
Chiếc riu cùn như đời mẹ cực
Đã cho con bao bát cơm đây.

171. Mẹ giữ muối như giữ từng giọt máu
 Đừng tan muối ơi! Chắt mặn Sa Huỳnh
 Muối trắng giăng từ bàn tay giặt
 Thấm máu bao đồng chí đã hy sinh.

172. Sao ơi! Em là con bướm trắng
 Mắc giữa cành gai sắc dập vùi
 Bao giờ em thoát đời tù ngục
 Về với lũ làng múa hát ca vui?

173. Có phải em là cô con gái
 Năm xưa hò hẹn cùng anh
 Đã bao lần ông mặt trời giấu lửa
 Anh tìm em! Vời vọi lá rừng xanh.

174. Hùng nhé! Rin chưa gặp cô gái đẹp
 Một đêm nào Hùng kể say sưa
 Ngày thống nhất Rin về dưới nó
 Hùng sẽ cho Rin uống nước dừa.

175. Thôi, những người con dân tộc
 Sẽ thay Rin đi uống nước dừa
 Nước ngọt như môi tình Kinh Thượng
 Gạt hết hiềm thù cay đắng năm xưa.

*

176. Xe cuốn bụi mờ sương đục
 Sao dang tay muốn bắt dây xiềng
 Cô muốn bẻ rào ly song sắt
 Bốn phía tường giam cây lá ngả nghiêng.

177. Sao hát như xé toang lồng ngực
 Bài ca đất nước anh hùng
 Tiếng hát đau thương cháy khát
 Của con tim nức nở đang rung.

178. Tiếng hát vút lên trời trong sáng
 Mỗi tình yêu mãnh liệt phi thường
 Rạo rức cuộc đời cô gái trẻ
 Như bông lúa sáng nay vừa trở trên nương.

179. Trên nương sáng nay lúa vừa ngậm sữa
 Chúng đem Hùng, Rìn trói chặt vào cây
 Ôi chim đại bàng trong bão tố
 Đầu sắp rơi đôi cánh vẫn tung bay.

180. Tên sĩ quan cắt tai Hùng dòng máu chảy
 Xâu hai tai vào một sợi mây
 Nó găm lên như con cọp đói:
 “Đêm nay tao nhắm rượu cả gan mày!”

181. Nó cầm con dao còn đẫm máu
 Khoét luôn một mắt của Rìn
 Rìn chồm lên nhổ vào mặt nó:
 “Mày là con vật không tim!”

182. Rìn nhìn ngọn lửa đang bùng cháy
 Lòng bỗng sôi lên mối hận thù
 Nghĩ đến một thời oanh liệt
 Cha ông ta đâu dễ dập vùi.

183. Những đỉnh núi xưa bừng ngọn lửa
 Khói lên ngàn ngút cháy trời mây

Lửa ta bay đốt loài dơi sắt
Đã rắc đau thương lên mảnh đất này

184. Sức mạnh Đam San hay thần Xinh Nhã
Dồn vào lồng ngực Nơ-trang-lon
Dốc, Xếch giương cung, Giàng khiếp sợ
Đá lăn sấm động chuyển Trường Sơn

185. Một rừng nửa tre nường trăm gùi nếp
Rừng lá dong trái thịt đầy
Ngón ngang ché rượu tràn ra đất
Rừng cây chênh choáng núi cũng say

186. Oì Xam-bơ-ram tiếng rừng náo nức
Gươm chen giáo lách sáng trời
Cong bạc cườm xanh rung lấp lánh
Voi to, trâu béo rượu nồng hơi

187. Trống rền, chiêng ré rung cây núi
Tiếng chinh lặng xuống suối còn ngân
Người giậm giun trời lên mặt đất
Máu thề đỏ ánh dốc ngực trần

188. Lũ làng lội sang sông rơi ống diều
Ống diều trôi thành bè, khói biếc dòng sông
Bầy nai trong rừng giật mình nhảy thót
Bàn chân người đi sóng núi cũng rung rinh

189. Người vác giáo đi như vác những ngọn đèn
Những ngọn đèn gió mưa không bao giờ tắt
Có máu quân thù càng sáng thêm
Mà ánh mặt trời con mắt đã bỏ quên

190. Thay dây ná vắn mũi tên bắn thử
 Làm trận gió vù thổi qua sông
 Tên cắm xuống đây mặt đất
 Như rầy bấp trở cò im lặng giữa hoàng hôn

191. Mảnh da thú che làm áo giáp
 Nơi đây tổ tiên ta đổ máu nhiều
 Gõ nước dùng dùng xông vào đánh giặc
 Viên đá mài sắc cạnh lưỡi siêu

192. Đau đớn lắm rồi! Rạch dao vào ngực
 Đừng ai bắt ta phải cúi luồn
 Mũi tên vàng đã đâm thuốc độc
 Ta thề giữ lấy làng buôn

193. Ta là gió đất trời không cản nổi
 Có khó gì một trận thổi góm ghê
 Mây đen sẽ rụng rơi từng mảng
 Mây trắng choàng vai nhau lại kéo về

194. Tên quan mặt phồng dón dác
 Thét lính đồn dân đứng xung quanh
 “Hãy xem đây đứa nào theo Việt cộng
 Ta sẽ cho vào thử lửa đấu tranh!”

195. ùn ùn ngọn lửa cao như nước
 Chúng chờ nghe những tiếng rên la
 Nhưng lạ lòng thay hai ngọn lửa
 Bỗng trầm hùng vang vọng khúc ca

196. Bến thuyền xa gió kéo dài ngọn lửa
 Chớp xé trời tung thuyền lên nghiêng ngửa bão đông

Con cá Kình lao mình trong đảo sóng
Lướt đá ghềnh bọt trắng nước mênh mông

197. Dừa réo lên vuôt cong ngàn tia kiếm
Lốc xoáy tròn bụi cái lưới tung bay
Những trụ buồm gãy phăng cánh buồm toi tả
Vực đen ngòm, mạn ván đảo lung

198. Tiếng chinh chiêng đảo trời ngậy ngất
Mỗi tiếng chiêng loé lửa trời
Ơi ời tiếng người, tiếng cồng gào thét
Những hòn đá nhọn nắng lên hơi

199. Con hổ gầm rung vách núi
Bầy voi đi phun nước trắng dòng sông
Con trâu rừng đội chà lao xuống hố
Đôi chim Phượng hoàng về đứng nóc nhà rồng

200. Hỡi những con Gia-rai, Ê đê đôi núi rộng
Hỡi con Treng ở tận đỉnh mây mù
Hỡi người Hơ-rê có dòng sông lửa
Ôi Kơ-tu, Kơ-dong, Vé, Cor nhớ lấy môi thù

201. Hỡi những con Kinh xa nhà lên núi
Hỡi những tấm lòng ngóng vọng Trường Sơn
Hỡi người du kích mài dao bên suối
Hương về đây nung nấu căm hờn

202. Sợi dây trời biến thành tro bụi
Nhưng tim anh hùng còn đập giữa khói đen
Hai ngọn đuốc rừng rừng tiến lại
Cái chết đâu làm ta phải yếu hèn.

203. Lửa rực hai khuôn mặt bầu rạng rỡ
 Hai vòng tay lửa siết vào nhau
 Người anh em ơi! Đây là lời của Đảng
 Gắn bó đến cùng cả lúc thương đau.

204. Quân thù kia ơi! Một bầy man rợ
 Bay đùng hòng khuất phục đời ta
 Bay định đốt ta thành hòn than quỳ lạy
 Trong ánh lửa hồng ta xuất hiện một vòng hoa.

205. Lính quan khiếp đảm ủa nhau chạy
 Chúng bắn vào hai đuốc lửa sáng ngời
 Đất Tây Nguyên đón hai con về nghỉ
 Bầy chim chơ-rao bay liệng quanh người.

206. Lệ dân làng thấm sâu vào đất
 Ủ nóng hai anh giữa núi đồi
 Hãy nhận lấy những bông hoa rừng đẹp nhất
 Cả quê hương vùng dậy kia rồi.

207. Chim chơ-rao ơi! Bay về buôn vắng
 Báo tin buồn đi khắp mọi nơi
 Mặt trời đã rụng hai tia nắng
 Rừng Tây ánh lửa đỏ sáng ngời.

208. Lim, sến trong rừng trốc gốc
 Làm cơn bão tố rung động ngàn cây
 Đá nhào đất chuyển rung trời đất
 Mưa nguồn dâng nước suối tràn đầy

209. Nước trôi cuốn sạch loài rêu rác
 Để suối ta trong đẹp nghìn đời

Thác mãi dùng rừng ca hát
Con cá hồng ròn nước thanh thoi

210. Hỡi bầy chim Chơ-rao trong mây trắng

Hỡi con chim Xa-lon trong nắng phất cờ
Hỡi con Xen-đun, Xem-tơ-răng lấy mặt
Rộn ràng cây Kơ-tơ-đáp sáng tinh mơ

211. Hoa Tô-pơ-kô nhị vàng năm cánh trắng

Tinh khiết vô cùng màu trắng Lo-pang
Hoa Pát-du nở hồng bên suối
Đôi Khoac-roong-reng ngát màu vàng

212. Hỡi về đây chim trời hoa suối

Hát ngợi ca đất nước anh hùng
Đất nước đầm mồ hôi và máu
Cơ cực hằn sâu vầng trán kiên trung

*

213. Sau mấy năm hôm nay tôi trở lại

Đất trời đây vẫn vẹn màu xanh
Tôi gặp lại người con gái ấy
Những sợi tóc mai toả xuống, mắt long lanh

214. Năm xưa Sao hát rung tù ngục

Bây giờ thành chị bí thư
Từ những buổi cơm đùm trong vú
Cách mạng lên ta mới nên người

215. Tôi và Sao đi trên đỉnh đồi nắng ấm

Mái tóc Sao gió đánh ngang trời

Hai đứa tôi dùng chân bên mồ liệt sĩ
Trên mắt Sao từng giọt lệ rơi

216. Hùng, Rin chết như bao người khác
Đã xông lên nhưng thác đổ cuốn trôi
Dân tộc ta mang trái tim chiến đấu
Có bao giờ chịu nhục Sao ơi

217. Nước suối nghìn đời vẫn chảy
Nấm mồ xanh ngọn lửa toả lên cao
Thăm mộ anh hùng chim về bay lượn
Trên bầu trời biếc cánh nghiêng chao

218. Đoàn thiếu nhi chưa có khăn quàng đỏ
Đến đây trông những đài hoa
Những đoá hoa rừng đẹp nhất
Của núi ngàn đất nước Bana

219. Hoa trắng em trông tặng tình bạn đẹp
Hoa hồng tặng người con đất nước anh hùng
Những người con đi trong đạn lửa
Hi sinh đến giọt máu cuối cùng

220. Tôi đến thăm nơi một già làng vừa yên nghỉ
Hoa Wang-kơ-run nở thắm cả đồi
Các anh chị tôi đi trong gian khổ
Giờ còn nằm khuất nơi đâu

221. Nằm khuất nơi đâu ven rừng đá lạnh
Trọn đời làm chiến sĩ vô danh
Cho tổ quốc lừng danh hiển hách
Những đôi mắt xanh thêm khát mảnh trời xanh

222. Sông Ading cuộn trời găm thét
 Sông Ba còn chảy mãi không thôi
 Tổ quốc ơi! Bao giờ tan hết giặc?
 Để ta nghe hai bờ sông tiếng mẹ hát đưa nôi!

223. Đoàn văn công đến đây đêm trăng sáng
 Những đôi mắt xanh mát ánh trăng sao
 Tiếng trống đổ hồi, chinh chiêng đồn dập
 Lòng ngực căng lên trong lửa đỏ hồng hào

224. Bài hát chim Chơ-rao xinh đẹp
 Đậu bên bờ suối đá trơn
 Đoàn con gái đi bắt ốc
 Nhảy tung tăng như bầy bướm đập chồn

225. Anh chàng trai ơi anh là con rái
 Lội dưới khe bắt cá suốt ngày
 Trời tối rồi mà anh không biết
 Giật mình khi thấy ánh sao bay

226. Cô gái Bana rung chiêng, gióng trống
 Trai Gia-rai nhảy chặt nhà rông
 Tất cả làm chim Chơ-rao bay lượn
 Chim Chơ-rao mà sao má đỏ hồng

227. Chim Phí bay giữa trời ca hát
 Kết đoàn vỗ cánh túc nao
 Chơ-rao bay kết liên đôi cánh
 Pơ-xe ngoan cường như mũi tên lao

228. Đất nước Tây Nguyên anh hùng bất khuất
 Màu xanh lớp lớp vô tận dấy lên

Đầu đỡ vòm trời, chân xoay biển cả
Vai vắt khăn mây dải lụa mềm

229. Ơi Tây Nguyên khảm một trời sao lộng lẫy
Ta đi theo tiếng hú thiêng liêng
Quả tim anh hùng bừng bừng ngọn lửa
Nghìn đời soi sáng đất Tây Nguyên

230. Trời tây xạc xào cây rụng lá
Từng đàn chim vỗ cánh bay cao
Trùng điệp núi trời xanh vô tận
Con đường đi thẳng tới vì sao...

Cho-rao tức chim sáo, dân tộc Tây Nguyên thường ví với những người Tây Nguyên vui vẻ, tốt bụng, khôn ngoan.

Chiếc Hầm Bí Mật Của Tôi (Thu Bồn)

Chiếc hầm bí mật của tôi
Những ngày trứng nước vành nôi đất lành
Đâu rồi một mảnh trời xanh?
Nhìn qua kẽ nhỏ thấy cành tre non
Chẳng đi trên nẻo đường mòn
Vẫn nghe những bước chân son trên đường
Mấy năm bám đất quê hương
Đình ninh vẫn có vầng dương trên đầu
Rễ cây từng giọt nước rơi
Thấy mình đương uống ánh trời bao la
Đâu cành mai có ra hoa
Chắc rằng nở thắm lòng ta dưới này
Ta nghe trâu gọi luống cày
Võng đưa muôi mận gừng cay ru hời...
Mùa đông chiếc lá dương rơi

Phải chăng xuân đến sáng ngời mắt em
 Những người đồng chí không tên,
 Miếng cơm, manh áo... ngày đêm tận tình

Giữ hăm... mẹ đã hy sinh
 Từng tia máu nhuộm bình minh chân trời.

Tưởng niệm mẹ Sơn Thanh Trung Điện Hòa 1962

Con Trở Lại (Thu Bồn)

Con trở lại mảnh vườn xưa của mẹ
 Qua bao năm cỏ dại đã mọc đây
 Chiếc hăm cũ xưa mặt trời thường đến ngủ
 Giờ đêm sâu thăm tiếng công trùng

Xin chớ ngại lời đau rất vẫn
 Đây trần vàng quăn riết thân cau
 Mẹ nâng bát canh cua rau đắng
 Ngọt ngào xin gọi lại mai sau

Bếp đã chiến chôn vùi bao ngọn khói
 Giò tro than ta gọi lại những vùng đồi
 Tiếng vọng hú rất xa ngoài giấc ngủ
 Em thơ ơi! hãy thức dậy nhận quà

Tiếng lá rụng màu thu rất khẽ
 Như niêm đau năm tháng sẽ đi qua.

(Quảng Nam 1987)

Dưới Sâu (Thu Bồn)

Dưới hăm này không có trăng sao
 Có nỗi nhớ ngày thường không thể nhớ
 Nhưng không khí đất trời ta hít thở
 Phút giây này sao bỗng hoá thiêng liêng
 Đây chiếc hăm và cuộc sống đời riêng
 Tôi đánh đổi tháng năm và ánh sáng
 Cho mặt đất không bao giờ quên lãng
 Dưới chân cuộc đời còn có một trái tim

1962-1972

Em Đi Bán Lịch (Thu Bồn)

Tặng vợ Lý Bạch Huệ

A mua không tôi bán
 Lịch lốc lịch treo
 Lịch túi lịch bàn
 Bao nhiêu xanh đỏ tím vàng
 Váy dài váy ngắn bao nàng tiên nga
 Áo dài dài đến thướt tha
 Phật tiên xuống thế người ta lên trời
 Em đi năn nỉ chào mời
 Mỗi tờ lịch một cuộc đời vàng son
 Thác hơ hớ trắng sườn non
 Biển reo buồm hát thông dong rộng dài

 Chó bông chó fốc chó lai
 Nụ cười ánh mắt nhìn ai xa vời

Em đi bán lấy đồng lời
 Mồ hôi là vốn đất trời rủi may
 Mưa trộn nắng bụi khói cay
 Nhìn tờ lịch hẻo trên tay đoạn trường
 Từ biển sâu đến núi rừng
 Nước cây người thích không lường được ai
 Nén hương em khẩn thần tài
 Tàn công chỉ cũng một vài lân thôi
 Em thờ như chiếc xe lô
 Bao nhiêu tờ lịch mờ cô nhân tình
 Nồi chìm bao kiếp sinh linh
 Từ trong tờ lịch nguyên hình bước ra

Em đi bán sỉ đường xa
 Mưa chiều mờ mắt anh ra trông trời
 Em nâng cuốn lịch chào mời
 Vo tròn cuộc sống gói lời thị phi
 Mặt trời ngủ em tôi đi
 Em không bán lịch lấy gì nuôi thơ?
 Nhà tôi gần con suối mơ
 Nước trong thì ít nước dơ hơi nhiều
 Em đi đóng gói ban chiều
 Bao bì thật kín tránh điều nhiễu nhương
 Nhà tôi thung lũng mù sương
 Ai chê cũng đón ai thương cũng mời
 Người trong lịch hớn hở cười
 Em tôi bán lịch ngậm ngùi thế gian.

(Suối LồỒ 02-12-1996)

Em Hát Bằng Lòng Mẹ Việt Nam (Thu Bồn)

“Em cười trắng sáng hơn lên
Hát đi em...hát! Bóng đêm lui dần”

Khu rừng này chỉ có lá cây rơi xào xạc
Có ai ngờ chiều nay nghe em hát
Tiếng hát mười năm vắng lặng tự bao giờ
Nghe tiếng hát chiều nay sao bỗng thấy ngân nga
Lòng ai đó bay về trên quê mẹ
Có phải một thời son trẻ
Tiếng mẹ ru ngọt lịm cả nắng chiều
Và gió bên đông lại thổi hiu hiu
Ru bé ngủ say nồng trong tã lót
Tiếng trong sao như con chim hót
Bay giữa vòm trời xanh vợi đến bao la
Nước mắt nhỏ ròn trong mỗi tiếng ca
Tiếng mẹ khóc òa vào trong tiếng hát
Cha vẫn ngoài trời còng lưng nắng rát
Vai kéo cày bụng thót chân teo
Cái nắng đốt thiêu da thịt người nghèo
Như tấm cháy mẹ xin ăn từng bữa
Đâu hạt cơm và đâu vú sữa?
Con lớn lên bằng củ chuối, bẹ môn

Tiếng hát mẹ đau làm dựng sóng Thu Bồn
Cả một vùng trại giam ngọt ngạt
Ấp chiến lược thép gai đâm tiếng hát
Mười năm tiếng mẹ vẫn ngọt lành
Chen qua hố bom rau vẫn ngọt mà xanh
Con đã biết yêu và biết ghét
Biết vung dây tầm vông thành sấm sét

Biết hành quân đêm tối chân không giày
 Biết yêu màu xanh từng chiếc lá cây
 Biết nhìn mặt quân thù qua họng súng
 Biết làm con người con trung dũng
 Của quê ta bất khuất kiên cường
 Biết lên đường say khúc hát yêu thương.

Hôm nay giữa lưng đèo ta nghe em hát
 Ta nghe em ca trong tâm đại bác
 Ta lên đường theo những lời ca
 Cảm ơn người con gái phương xa
 Mang tiếng hát lời thơ về quê hương mẹ

Nước Trắng, 14-4-1968

Gửi Lòng Con Đến Cùng Cha (Thu Bồn)

Kính tặng hương hồn Bác
 Có người thợ dựng thành đồng
 Đã yên nghỉ tận sông Hồng, mẹ ơi
 Con đi dưới một vòm trời
 Đau thương nhưng vẫn sáng ngời lòng tin
 Đã ngừng đập một quả tim
 Đã ngừng đập một cánh chim đại bàng
 Nỗi đau vô tận thời gian
 Nhớ thương nhưng chó lệ tràn đầm mi
 Hành trang Bác chẳng có gì
 Một đôi dép mỏng đã lì chông gai
 Cho con núi rộng sông dài
 Cho con lưỡi kiếm đã mài nghìn năm
 Cho con những ánh trăng rằm

Có quà có bánh lời thăm ân tình
 Bác là Bác Hồ Chí Minh
 Qua lòng Bác thấu nghĩa tình bạn ta
 Nhẹ nhàng nên Bác đi xa
 Bác đi đi mãi vượt qua biên thuỳ
 Tiếc rằng trước lúc chia ly
 Con chưa thấy được dáng đi của Người
 Hằn trong đôi mắt sáng ngời
 Vẫn nguyên vẹn một khoảng trời phương Nam
 Con qua Cẩm Lệ sông Hàn
 Ngũ Hành Sơn đứng mơ màng bóng Cha
 Hỡi Người những đất cùng hoa
 Tắm thân hai cuộc xông pha trường kỳ
 Hàng cây Bác đã xanh rì
 Bóng râm toả mát đường đi loài người
 Bác gieo giống bốn phương trời
 Một ngòi bút cũng sáng ngời lưỡi lê
 Bác nằm lòng trái ven đê
 Quả tim khuya sớm đi về miền Nam
 Bác đi dưới rặng dừa lam
 Bác đi tóc trắng vườn cam chín vàng
 Cầu treo lắc lẻo Bác sang
 Bác bước nhẹ nhàng như thuở còn trai
 Bác như ánh nắng ban mai
 Chiếu soi bãi rậm truông dài con đi
 Những hòn núi đá gan lì
 Sát vai đứng trụ dưới vì sao xanh.
 Những nòng súng thép long lanh
 Gạt sương rẽ lá băng nhanh dập dồn
 Bạn từ bãi biển Hirôn
 Bạn còn đến kịp để hôn Bác Hồ

Mà con trông đợi Bác vô
 Ngắm phương Bắc nhớ Thủ đô quận lòng
 Con xin gửi năm đất nòng
 Chấn che giữ nước sông Hồng đương lên
 Cho con làm một mũi tên
 Xoè năm cánh nhọn giương trên thành đông
 Việt Nam ơi giống Tiên Rồng
 Bốn nghìn năm lấy máu hồng làm hoa
 Gửi lòng con đến cùng Cha
 Chiến công đất nước kết hoa triệu vòng.

9-1969

Hà Nội Ngày Nào (Thu Bồn)

Ta đem hết phiếu thịt mùa đông
 bán cho gã chợ trời
 để mua lấy không đây một kỷ
 bên đê sông Hồng chúng tôi nhen lửa
 thịt nướng lên thơm phức cả trên sông.

Loa cứu hộ báo tin gì lạ vậy
 áo rét chưa kịp về nhưng gió mùa Đông bắc đã bổ sung
 lồng ngực trẻ kéo co cùng giông bão
 cái đói qua đêm sét đánh hãi hùng.

Hồi đó em xanh xao như tàu lá
 cái lạnh thấu tim gan em hát bập bùng
 ta đi theo ánh lửa... ta đi bằng óc
 ta đi bằng đâu sao đi nổi bằng chân?

Em lại đến dịu dàng Tô Lịch
chiến hào quanh co động lầy sinh
những xẻng đất uốn cong – lưỡi bao triều đại
dẻo quánh đôi tay non dại chúng mình.

Nước mía cứ quay ngô vàng cứ nở
cứ bung ra ầm rục vĩa hè
hai thước vải một năm làm sao che nổi
vải úa vàng mỏng tơ cánh sâu ve
Aladanh cây đèn thần – giấc mơ hoàng tử
nàng công chúa áo vàng về ngủ giữa rừng hoa.

Cầu Long Biên đen hơn than nhà máy điện
nhô lên khi tàu hú vụt đến ga
cầu đứt nhịp – lòng ta dao cắt
Hồng Hà nghiêng – đau nhói Đức Giang.

Kho xăng cháy lửa đen khói đỏ
tiếng hú xe cứu hoả
cái màu lửa đi cứu hoả
bầm tím cả khoảng trời...

Lòng ta hơi bao đêm rồi vẫn cháy
ngọn lửa nào cũng hiển hiện mặt em
cái khuôn mặt xanh xao lá úa
cái khuôn mặt xanh xao chớp loé bỗng sáng bừng.

Đêm hành quân sao chổi siết ngang rừng
sương muôi thấm ướt cào hai lá phổi
thắt lưng to nấc cuối cùng siết vội
cái no đòn cho hơi thở, cái đói trói chặt thắt lưng.

Em thân yêu đừng mím chặt môi sưng
 làm tứa máu giấc mơ anh run rẩy
 giấc mơ như vàng chảy
 nhưng ta đâu nào phải quặng của Phương Đông.

Hà Nội ơi! Người còn nhớ ta không?
 cửa ô nào ta cũng đến
 cửa ô nào ta cũng đi ra
 ta là lính về từ trăm vạn ngã
 và ra đi đưa tiễn một mình em.

Mắt đau đau cửa ô hoang vắng
 em nói em cười giòn rúm quả mận chua
 ta có cái đói đến no lòng quân phản nghịch
 ta có tình yêu làm em phải li dị hết thế gian này.

để cắt nghĩa thế nào là cuộc sống
 ta đắm mình như trái ớt giữa chén tương
 càng dầm nát càng cay càng toi tả
 rồi hít hà cười khóc với yêu thương.

Thời mì sợi thay cơm bát canh chua em nấu
 trèo hái bao lần vươn lên cành sấu
 tay anh có thể hái được trời xanh
 những cọng rau lang rau muống vòng quanh
 thắt chặt vành đai cuộc sống
 có thể nôi hết những con đường thơ mộng
 những ai đi đến với mặt trời.

Nhưng dù trăm lần hái vạn lần trèo
 cũng không sao tránh được
 khi em quỵện vào đời anh
 ngọn khói cay nồng ngọn trắng ngọn xanh.

Anh đem hết đời anh ra đặt cược
cái tình yêu đây hương vị sắc màu
tay anh lần hạnh phúc khổ đau
lần lửa trong tay lần qua no đói.

Anh hát em nghe lời ru lửa khói
ngọn lửa sồn da gà ngọn lửa kiêu sa
em xa vắng giờ trong anh toàn khói
anh lại tàn đèn đũa em cũng là khói nữa... lạ lòng chưa?

Làm sao nói được sự hài hoà của khói và của lửa
người hoạ sĩ nào pha nổi sắc màu yêu
cho tôi trở về mặt đất liêu xiêu
thuở nai đồng quê bia hơi và xì đê
chợ Âm phủ cho ta dăm phút đến thiên đường
ôi cái phút giây diệu kỳ – ta được dựa đầu vào vai bạn
dốc hết ruột gan mình cho cát bụi quê hương.

Cái chợ trưa chồm hồm khói mờ sương
đã hô hấp cứu ta tỉnh dậy
càng lẫn tránh càng khiến ta nhìn thấy
sau một màn voan mỏng mắt em.

Nhà hát lớn đêm nay không mở cửa
tấm màn nhung không lay động
diễn viên nép hai bên cánh gà nhìn ra cuộc sống
sân khấu ngược... mà em!

Để không bao giờ ta được lãng quên
Hà Nội đây gió và nắng
người Thủ đô sơ tán
vô số lá vàng hội ngộ
xào xạc trên đường

gió và lá hành hương
về miền Thăng Long trận chiến
tôi là người chứng kiến
cuộc hành quân lên rừng xuống biển
đêm ngàn thu xào xạc lá vàng.

Lá ngập đường Lý Thường Kiệt, Quang Trung
quán bia Cổ Tân ngập cơn lũ lá vàng
tôi đứng (lạ lòng chưa chả có ai chen lấn xếp hàng)
chiếc mũ sắt chìa ra tôi hướng
năm vại bia tươi
không cần ly cốc
và cứ thế dưới trời sao tôi nốc
nước mắt chảy lưng tròng.

Xung quanh tôi thấy bạn đâu còn
kẻ ở chiến trường người đi sơ tán
đâu rồi những cụ Nguyễn Tuân, Nguyễn Hồng, Quang Sáng
Ngô Thảo, Nguyễn Duy, Thụy Kha, Đoàn Giỏi
tôi người lính trị vì một cõi
bia hơi và vô số lá vàng.

Nước hồ Gươm im lặng
im lặng đến bàng hoàng
tôi chìm cùng bóng tôi chìm sâu đáy nước
lên hồ Tây và đi ngược về phía tôi là một đoàn xe
lá nguy trang ngất ngểu súng phòng không.

Lên hồ Tây lạnh lẽo mùa đông
căn phòng nhỏ ngọn đèn dầu thấp nén hương tôi viết
tôi viết những gì tôi yêu tôi thương tiếc
và cả những gì đau xót đến chua cay

*Hà Nội ơi! Đêm nào đó người có hay
ngọn bút rưng rưng tôi viết về người đó.*

(Suôi Lồ Ô 1996)

Bài Thơ Chưa Đặt Tên (Thu Bồn)

*Về đi em chợ chiều sắp vãn
Nhớ mua cho anh một gói nhân tình
Non nước cách xa, bạn bè lặn độn
Anh nằm đây trò chuyện với riêng mình
Đông bão đây trời và chớp giạt
Cứ vào đây soi sáng “cuộc trường chinh”
Em thân yêu thời gian còn đuổi kịp
Nếu không trọn đời cũng xin trọn kiếp
Làm sao mai thấp nển tiếp bình minh.*

(1-6-2003)

Hôn Mảnh Đất Quê Hương (Thu Bồn)

*Tôi cúi xuống hôn mảnh đất quê hương
Như hôn người yêu sau ngày xa cách
Tôi không khóc nhưng vẫn trào nước mắt
Con đã về đây với mẹ – Mẹ quê hương!*

*Thanh Quýt Giáp Năm ruộng đồng xơ xác
Đâu con đâu dưới nắng chan chan
Giếng đã cạn môi người khao khát
Quê hương dòng sữa mẹ tuôn tràn.*

Đất hồi đất! Người vịn lòng yêu nước
 Viên đạn bây giờ cày lên viên đạn năm xưa
 Chiếc áo màu xanh dù rách nát
 Vẫn hiên hoà đùm bọc mẹ sớm trưa.

Vẫn nguyên vẹn một màu xanh xú sở
 Như mắt ai xanh tự thuở ban đầu
 Sông Thu Bồn ơi! Ta nghe người đương thờ
 Vô triền miên gọi tóc những nương dâu.

Anh đã về đây em ơi! Có gầy đi một chút
 Nhưng quả tim đập nhịp phi thường
 Quả tim qua hai lần đạn lửa
 Vẫn đợi chờ chan chứa yêu thương.

Anh về với em như con sông về biển
 Chắt chiu dòng nước ngọt nguồn xa
 Hãy nhận lấy đùm anh: con sóng nhỏ
 Qua bãi bồi lắng đọng phù sa.

Ấp chiến lược đám mây đen che phủ
 Lòng xót xa quặn cháy mái nhà rơm
 Mẹ lom khom vịn vào vai núi
 Chúng con đi mò khuât dẫy Trường Sơn.

Tôi cúi xuống hôn mảnh đất quê hương
 Như hôn người yêu sau ngày xa cách
 Tôi không khóc nhưng bỗng trào nước mắt
 Con đã về với mẹ quê hương

La Thọ 2-1962

Khúc Dương Cầm Dưới Trăng (Thu Bồn)

Khúc này em dạo cho thơ
 Mà sao cây lá ngẩn ngơ cả vườn?
 Nguyễn Du ơi! Số đoạn trường
 Nén vào chương kết dặm đường về khuya
 Trăng xanh lá non đâm đũa
 Trăng nghiêng như thể sót chia cùng mình
 Ngẫm thay một kiếp đa tình
 Bất thành linh gặp bất thành linh xa
 Ngày xưa thân phận đàn bà
 Nay trăng nghiêng vẫn tà tà trăng say
 Vẫn là muôi mận gừng cay
 Xin đừng nhỏ giọt ngón tay em đàn
 Họa mi ơi! Tiếng hót vàng
 Nỉ non thánh thót lơ lửng phận ai?
 Giữ cho vàng trợn kiếp mai
 Bão bùng mưa gió không phai sắc màu
 Ta về nơi trắng ngàn lau
 Trăng chìm đáy nước nương nhau dịu về
 Phím đời từng giọt tí tì
 Giọt nào già suối chảy về trung châu
 Giọt nào lưu lại dòng sâu
 Giọt nào cuộn thác, giọt đâu lại nguồn?
 Tạ từ nhấp giọng trăng sông
 Trên kia núi cháy làng buồn lặng lẽ
 Người đàn cho ta ngâm thơ
 Có sao dạ khúc làm mờ ánh trăng?

Mẹ (Thu Bồn)

Kính tặng hương hồn Mẹ

*Quê hương bỗng trở thành khoảng trống lặng im
Đường không hoa không gió không chim
Tất cả trở thành dĩ vãng
Mẹ không còn nữa ở trên đời
Mẹ không còn, buồn trắng dong khơi
Không còn gì nữa hết
Không còn cái chết
Chẳng còn ai mãi mãi đợi con về
Con cò bay lả lăm cánh đồng quê
Có phải nơi ngày xưa bàn tay mẹ cấy
Nơi ngày xưa mẹ cho con nhìn thấy
Một tình yêu chớm nở dưới trời xanh
Con ngu si con không biết để dành
Dem tiêu hết vào những ngày hư ảo
Con đã già trắng ngần hạt gạo
Cho nước sông Tiên hòa với nước Mê Kông*

*Con khôn lớn tự phía sông Hồng
Nghe gió bắc nhớ manh mền manh chiếu
Gió trở lạnh biết đời con sẽ thiếu
Một tấm lòng che chở đến bao dung
Gió nồm nam khe khẽ lá tơ rung
Môi con hát mà giọng đây nước mắt
Thế kỷ chúng ta thế kỷ dài dằng dặc
Niềm đau thương vì nỗi mẹ không còn.*

(Tam Kỳ 1984)

Ngưỡng Cửa Lời Ru (Thu Bồn)

Tiếng khóc của con
 Hòa tình yêu của mẹ hóa lời ru.
 Mẹ lấy câu lý làm khăn lau nước mắt.
 Sữa mẹ còn ngọt hơn câu lý.
 Chú Tễu cười chân chấm phẩy giữa trần ai.
 Bước cao thấp gập ghềnh cò lã.

 Ta ở lại ổ rơm nhà mẹ,
 Khói hun thành muối ám hồn ta.
 Ngậm rượu trong veo còn ử mùi tro khói,
 Em đứng bên này sông sao bên kia nắng chói?
 Con chim sẻ vàng xé tước tàu cau.
 Tóc em bên cầu vồng năm sắc rửa màu –
 Chiếc cầu tuổi thơ anh leo lên tận đỉnh trăng sao.
 Nước đến sông Cầu nước chảy nôn nao,
 Quặn lên hết ngón tay cha kéo nhị,
 Quặn lên hết ngón tay em se chỉ –
 Em lườn qua trôn ốc loa thành.
 Sợi chỉ trắng,
 Sợi chỉ vòng sợi trắng sợi xanh.
 Sợi chỉ kết bao nhiêu sắc áo,
 Kết bao nhiêu nước mắt thành gòn vang chuỗi cười.
 Ruộng đã kết thành đồng,
 Suối đã kết thành sông.
 Sợi chỉ kết bao nhiêu triều đại.
 Cờ ngũ hành phấp phới phương Đông.
 Thăng Long ơi! ta đã hóa thành rồng –
 Kiếp rần ngàn năm trường trên máu.

Vạt áo mẹ che đầu con ẩn náu,
 Màu chàm nâu năm tháng dễ gì phai.
 Sợi chỉ khâu áo mẹ lệch vai –
 Nơi đòn gánh nói nhiều về mưa nắng,
 Nơi dòng sông đêm ngày chảy nặng,
 Cánh bướm dong bay bổng những lời ru.

Ru hời... ru hời... ru gió vào thu,
 Ru con bổng quây vào giếng động,
 Nơi vai cha mặt trời chín mọng.
 Mặt trời ơi sao nước nở giữa cánh đồng,
 Những vết nứt dòng sông không liếm nổi.

Ấu ơ... ầu ơ... ngày xưa ngày xưa ấy,
 Ngày con muốn tìm không thấy.
 Mẹ tìm mãi không ra,
 Ngày rau câu chưa thành xu xoa,
 Con mút ngón tay mắt tròn tròn nhìn trời đất.
 Ngày con đi tìm mật phải nhờ ruồi,
 Tìm con cá chỗ kiến bu,
 Tìm hạt thóc nhờ mồm con chim sẻ,
 Tìm phù du chỗ sáng ngọn đèn,
 Tìm lạnh lòng nơi ngọn lửa mới nhen,
 Tìm cuộc sống trong từng cái chết.
 Mẹ cho con một tình yêu không mỏi mệt,
 Vì chỗ bắt đầu từ ngưỡng cửa lời ru.

Nhường Gối Cho Em (Thu Bồn)

Anh nhường chiếc gối cho em
 Trắng tinh, mềm dịu trong đêm trăng mờ

Anh nằm gôi trọn bài thơ
 Nghìn đêm gôi sủng ước mơ đã từng
 Gôi đi em những hương rừng
 Truông dài, bãi rộng tung bừng tiếng chim
 Em nằm dưới tán rừng lim
 Mênh mông bóng tối lặng chìm cỏ cây
 Đẹp sao giấc ngủ em say
 Ước mơ chấp cánh em bay lên nào
 Gôi đi em gôi cho cao
 Gôi lên xanh những vì sao lưng trời.

1970

Quá Vãng (Thu Bồn)

Bom ập xuống, lòng hăm võng
 Đưa cây nển tắt
 Khói mù mịt cay xè đôi mắt
 Cuộc chiến vào đoạn cuối lây sinh
 Bát cháo loãng em đưa
 Tôi húp đánh lừa cái đói
 Ngày mai mình sẽ có cơm!...

Giờ ta nhớ lại giòng sông và núi non cao ngất
 Làm dịu nỗi buồn xuôi khe
 Di cỏ một thời vàng son
 Đôi cánh rộng chuyển bay dài kiên nhẫn
 Chiếc cốc đựng tràn nước mắt vỡ tan
 Mùa xuân hiện lên dòng sông pha lê trong suốt
 Em về khoả thân dưới vầng trăng.

Quê Hương Mặt Trời Vàng (Thu Bồn)

Quê hương tôi bé nhỏ đẹp xinh
 Có đá trong mưa
 Lửa trong nắng
 Dòng sông cạn mà đông lại sâu
 Có mẹ âu Cơ đẻ ra trăm trứng
 Chim lạc bay về trên mặt trống Đông Sơn
 Có Loa Thành mở ra kho truyền thuyết
 Những điều ấy trẻ em đều biết

Đất nước tôi nghèo
 Thắt đáy lưng ong
 Dài như đòn gánh
 Hai đầu vừa lúa phì nhiêu

Người miền Nam hào phóng
 Người miền Bắc cần cù
 Đất nước tôi có biển Đông
 Vừa đủ mặn mồ hôi bốn ngàn năm lao động
 Đất nước tôi có núi cao
 Vừa đủ trèo lên để ngắm hết lãnh thổ mình
 Có những nụ cười xinh
 Sáng từ trong nước mắt
 Đất nước tôi mơ ngựa sắt
 Vẫn yêu khóm tre ngà
 Nên thánh đều nằm trên gióng

Cha mẹ tôi gầy
 Đi không thấy bóng
 Đất nước dài theo dưa hấu dưa leo
 An Tiêm trồng cây cho cháu con ăn quả

Dân tộc tôi da vàng
 Không màu da nào hợp hơn
 Đất vừa đen vừa đỏ
 Vừa thẫm vừa nâu
 Mẹ sinh con ra màu da như thế vỏ địa cầu!

Mẹ sinh con ra vào năm tuổi Hợi
 Cắt rốn cho con bằng một mảnh bom
 Dúm nhau mẹ và rốn con chôn một chỗ
 Máu bào thai mẹ và rốn con chảy một lần

Mẹ thả neo vào mồm con bằng chiếc vú
 Mà sóng đau thương cuộc đời không đánh bật

Được mẹ
 Lời mẹ ru
 Tay mẹ nựng
 Mắt mẹ nhìn
 Môi mẹ hôn

Mẹ quạt con bằng gió nồm lòng mẹ
 Mẹ ấp con bằng lồng ngực không còn mùa đông

Mẹ xoa đầu con
 Bằng bàn tay xoa dịu cánh đồng
 Răng mới mọc con cắn vào vú mẹ
 Cắn đứt dòng sữa tươi
 Để nối tiếp cuộc đời
 Đất nước hai mươi lăm năm
 Thấp bằng pháo sáng
 Tôi đưa bé tản cư

Con sốt đầu tiên uống toàn thuốc đắng
 Nên da con nhạt màu

Đất nước dây trầu leo cây cau
 Bà thức trầu gọi tên từng lá
 Tôi ra đời chẳng có tên
 Nẹ gọi tôi thằng cu cái tẹo
 Đất tôi dài một nẻo
 Gọi tên mình sợ ma quỷ đến tha

Tôi học lịch sử Trung Hoa
 Bình mực hai xu mẹ mua đã cạn
 Ngồi bút lá tre mài mòn tới quẩn
 Thếp giấy cuối cùng bìa vở khép châu Âu...

Siêng đi tát
 Nhát đi câu
 Con cá rô đồng tôi nuôi mẹ
 Trong bông cây xoài nhà tôi
 Sáo ngà thường đến đẻ
 Vỏ trứng màu trời xanh
 Màu trời xanh bé nhỏ mỏng manh
 Tôi nuôi trong chiếc tổ
 Nhà tôi không cửa sổ
 Cửa ra vào sợ trộm phải cài then
 Chợ Huế chợ Cồn
 Chợ đông người chen
 Con cá đến gãy trên tay người mặc cả...
 Xóm làng tôi những năm đói lả
 Bà con chẳng còn ai
 Con gái chết bên con trai
 Say nấm rừng rế độc
 Con gió nào cũng xoay thành lốc
 Đi đường nào cũng đá đít bạt tai
 Trắng nhựa cao su

Đen than Hòn Gai
 Lòng nhân hậu cài then
 Địa ngục luôn mở cửa
 Nơi tâm hồn tôi thấp lên ngọn lửa
 Việt Nam!
 Cầu đã bắc rồi em
 Đâu phải bắc qua sông
 Cầu đã bắc nối hai bờ khát vọng...

Những đêm mờ côi dân không có ánh mặt trời
 Cây rau đắng giặc cướp ngay từ đất
 Con trâu chết
 Những con trâu chết
 Nhưng đây là sự thật
 Đôi sừng cong của nó gió đi qua
 Mang tiếng rúc tù và quân thù nghe ròn ọc
 Tôi tiến về quê nhà giữa bom độc bom say
 Nỗi nhớ mẹ già nỗi nhớ đắng cay
 Tấm lưng mẹ cầu vồng qua tháng năm con gái
 Nước mắt băng qua dấu tích nụ cười

Mặt trời của tôi là nòng đại pháo một trăm ba mươi
 Bầy rốc két bay lên – chim báo bão
 Bay qua những vườn dâm bụt có con chích choè kêu
 Bay qua sông ngoài lò lững chiếc cầu treo
 Nắng rung cánh bầy ong về hưởng mật
 Những vỏ đạn tôi úp trên mặt đất
 Giấu từng làn khói dưới cỏ may

Em bé nào mai đây nâng vỏ đạn này
 Báo đông nội thanh bình tiếng keng...
 Quê hương tôi bé nhỏ đẹp xinh

Có đêm đen ẩn giấu mặt trời vàng
 Có đêm sâu ẩn giấu mặt trời vàng...

Cửa Việt – Quảng Trị 1975

Quê Hương Mẹ (Thu Bồn)

Em có về Giáp Thôn
 Qua chiếc cầu treo nhỏ chon von
 Theo con đường nhiều gai mắc cỡ
 Đến giếng khơi xóm nghèo
 Có bà mẹ đương cất nước
 Cây cần vọt run trên bàn tay nhăn nheo
 Đó là mẹ tôi
 giếng mùa cạn
 mẹ tưởng đây như lòng mẹ
 Chiếc gàu nan lắc léo vướng dây leo
 Em kéo hộ mẹ tôi gàu nước
 Chiếc đòn cong nhún nhẩy
 Treo vai em qua nhịp cầu treo
 Nước có đục em đánh phèn trong veo...
 Vườn mẹ có hoa chanh
 Nghìn chiếc lá tre thả thuyền trên ao vắng
 Là chiến thuyền tuổi thơ anh
 hoa chanh thơm tóc em
 ca dao ử trong lời mẹ
 lạc loài quạ kêu khản tiếng.

Nhà mẹ chẳng dột đâu
 những cơn mưa không thủng được yêu thương trên mái rạ nghìn đời
 viên đạn bắn không xuyên được pho sứ dày bốn ngàn năm dựng nước.

ôi lá chắn diệu kỳ
lòng mẹ Việt nam
em hãy soi gương
hãy ngẩng cao đầu
bà mẹ ấy có nghìn vạn đứa con trai
và đây là lời đứa con trai bà mẹ.

(Suối LồỒ, Con bão số 8, 13-12-1998)

Rừng Đêm Bà Lá (Thu Bồn)

(Cọp Bà Lá cá sông Hình)

Đêm ta xuống suối mò cua
Có con hổ đói chịu thua con mồi
Ta dưới suối hổ trên đồi
Cua ta đây giỏ hổ ngồi đói meo
Vầng trăng như móc cân treo
Hổ lui về núi... Ta theo sư đoàn.

(Đắc Lắc, 1967)

Tìm Mây (Thu Bồn)

Chẳng phải lúc nào cũng gặp được mây đâu!
Nhẹ hẫng trắng trong... bông bênh trôi nổi...
Em là chiếc khăn lụa mềm
Lau cơn sốt anh khi vầng trán làm run đôi núi
Em luồn qua chiếc võng anh như bà mẹ bông con

Em làm chiếc khăn liệm người chiến sĩ vô danh
Em kéo dài khăn xô lên trán những đứa con
Còn nằm lại Trường Sơn chưa kịp về chịu tang cha mẹ

Mây tìm ai trên rừng Sác
Mây chói sáng Nhà Bè
Hồn em Tám hóa Thiên Vương
Thời ta cùng mây đi nghiêng ngả chiến trường
Trút nắng xuống hừng đông...

Nhưng rồi... mây cũng sang sông
Ngẩn ngơ một cụm non bông tiễn đưa
Người qua bến ấy làm mưa
Trống tro bãi khách lúa thừa nắng mờ
Ta rơi lã chã dòng thơ
Quấn quanh eo gió bạc phơ lau ngàn

Vết thương, bụng đói, giấc càn
Mặt mừng cơn lũ quét tràn ngọn cây
Nguồn trôi khỉ vượn lạc bầu
Bế con tiếng hú héo gầy sườn non
Mưa chưa đủ gội bùn non
Thơ sao chấn nổi xói mòn dòng trôi?

Tôi tìm mây tôi tìm tôi
Tìm nguồn xưa dưới lở bồi thời gian
Mây bay về thuở hồng hoang
Dưới mây vẫn nắng chói chang kiếp người
Chiều vui... mây trắng ngậm ngùi
Ai người chia ngọt sẻ bùi cùng mây?

(Suôi Lồ Ồ, 18-03-1998)

Tình Yêu (Thu Bồn)

Dòng sông chảy không hề biết mỏi
 Trọn đời dâng cho bờ bãi phù sa
 Tình yêu ta như dòng sông ấy
 Khi gặp thác ghềnh tung bọt trắng hát ca.

Tự Bạch (Thu Bồn)

Nhìn qua kẻ hở thi ca
 Ngoài kia chợ trời xanh đẹp quá
 Đôi lúc muốn ra chơi
 Nhưng sợ nghẽn lối về
 Thương đế của tôi ơi
 Người khó tính nơi này
 Người dễ chịu nơi kia
 Thơ hãy nhớ đây là trần thế
 Số tiết kiệm ta còn gửi chôn thiên đường
 Tôi đâu còn thời gian để giận hờn buồn tủi
 Trái tim này còn lưu lại chút yêu thương.
 Đời là thơ
 Thơ là đời
 Nhưng có khóa
 Bạn bè ơi hãy mở cánh tôi bay...

Suối Lô Ổ tháng 1-2003

Thi Sĩ (Thu Bồn)

Mũi tên phóng vào những con chim trí tưởng
 Nhưng trượt đích, tôi bỏ ngôi nhà đi lang thang.
 Con bão rót vào khúc eo Tổ quốc,
 mái nhà khu vườn của tôi hoang tàn những điều tôi tưởng;
 chúng cất cánh cùng cơn bão bay đi, mang theo bóng hình em.
 Em mất tích trong khu rừng cây đổ ngổn ngang.
 Tôi trở lại nơi có con mắt bão để soi rọi vào tận góc ngách khu vườn,
 và tôi mang con mắt ấy để tìm lại bóng hình em trong đồ võ ngôi nhà.
 Không thể nào có thể xanh hơn bầu trời và mắt em ngày ấy.
 Tôi tìm em trong suốt mùa hạ cháy.
 Hoa xương rồng nở trắng một rừng gai.
 Em đi rồi chiếc bình hoa trống nhọt nhọt xác mai vàng đôi cánh mỏng phù du.
 Em đi rồi chiếc bình hoa tưởng vọng,
 đêm đêm ta cảm những kỷ niệm buồn.
 (Suối Lồ Ô, Con bão số IV, 14-11-1998)

Thiếu Nữ Châu Ro (Thu Bồn)

Vẫn là thiếu nữ Châu Ro
 Đầu trần chân đất quạt mo tay cầm
 Hỡi nàng tiên đẹp sơn lâm
 Gót chân đá sỏi tím bầm lòng tôi

Em đi đâu đó em ơi
 Phố phường xe cộ mù trời lạ chi
 Em lên phố huyện mua gì?
 Em mua đèn lửa phòng khi tối trời!

Người đi như nước bốc hơi
 Đêm nay em ngả lưng nơi phố nào?

Em cười em nói chẳng sao
Vườn hoa hè phố biết bao chỗ nằm!

Tôi xa rừng mấy mươi năm
Vẫn chưa tính chuyện về thăm buôn làng
Tôi nhìn trời nắng chang chang
Nhớ thương cây lúa trên ngàn khát khô

Lòng ta ơi những sông hồ
Còn chẳng hay đã kiệt khô nước rồi?
Khi mưa mưa trút cả trời
Khi khô khô khốc núi đồi vắng hoe

Còn đây một chút suối khe
Nhờ em hôm sớm chở che giữ gìn
Hỡi người lên núi hái sim
Vạch cây rẽ lá để tìm lại xưa

Tìm giùm dấu võng a đưa
Bàn tay em vuốt con mưa khét rừng
Xin đừng trở mặt quay lưng
Đất đai hãy đỡ gót chân con người

Thơ tôi làm thảm cỏ tươi
Làm đôi dép mỏng tặng người Châu Ro.

Thung Lũng Nhiều Mây (Thu Bồn)

Đến rừng nguyên thủy gặp mây
Tìm trầm hương bỗng gặp cây quế rừng
Khen ai khéo xếp mây từng
Bên kia núi hé một vầng trăng non

Nửa đêm tiếng quốc gọi con
 Tôi ra đứng trước chon von mây trời
 Vầng trăng như nửa cuộc đời
 Trắng trong đau khổ tuyệt vời vầng trăng
 Em về khuất nẻo mây giăng
 Cỏ cây đã ngủ vầng trăng đã tà
 Tìm trầm ngậm ngãi phương xa
 Giờ tìm em giữa bao la núi đồi
 Ở đây mưa nắng bời bời
 Miếng cơm cũng quá một đời thương nhau
 Ở đây nắng chậm mưa mau
 Ở đây con ốc lá rau nổi chìm
 Ai quên hãy đến mà tìm
 Phước Sơn thung lũng của miền thủy chung
 Tôi kêu ba tiếng gọi rìeng
 Mây bay Sơn Mã mây dừng lại đâu?
 Mây trôi... mây trôi... mây trôi
 Em về dưới ấy xa xôi phương nào?
 Nửa vầng trăng có xanh xao
 Nửa đời vất vả gian lao nửa đời
 Núi cao ba bậc tới trời
 Mà em chưa nói nửa lời cùng ta
 Lúc xuôi trẻ khi rìeng già
 Thất thường mưa nắng như là tính em
 Đã cao rồi lại cao thêm
 Đã nghỉ ngút lại vút lên mặt trời
 Nghĩ gì mà núi nứt đồi
 Cao xanh chi lắm đơn côi một vùng
 Tôi tìm em giữa vô cùng
 Em là mây trắng lạnh lùng chơi vơi

*Xiêu nay mây cũng về trời
Tôi tìm ai giữa núi đồi Phước Sơn?*

Tiếng Hát Mảnh Vườn (Thu Bồn)

*Anh đã đến mảnh vườn mơ ước
Ai khéo trồng cây nở hoa hồng
Cành dâm bụi trắng
Hoa phải biết nhường nhau sắc thắm
Không cần hương vẫn lộng lẫy khu vườn
Anh đến đó một ngày vắng lặng
Hoa rơi điểm trắng mặt hồ
Nơi đáy sâu của một vùng lặng lẽ
Ai biết xưa thành quách rộn nơi này
Nhưng lở bồi trong tiếng em ca hát
Sáng xanh nay trời chen xuống mảnh vườn
Um tùm quá! Cỏ vương cành bách tán
Trái chanh giấu ngọc giữa luống cà
Đàn chim lia những chiếc thoi huyền diệu
Dệt niềm vui tíu tíu ... quanh nhà
Con đê nhỏ gởi triền ra sông lớn
Cánh bướm dong chỉ lồi em xa
Em đi! Em đi... với ngọn đèn kỳ ảo
Anh thấp lên nỗi nhớ sáng căn phòng
Thơ vẫn chảy ngược chiều, tóc trắng
Những dòng xanh không bến không bờ
Có tiếng hát của muôn nghìn lá nhỏ
Nước hồ xanh con mắt ngẩn ngơ
Trời chín giữa hè uơm lửa vào thơ
Mâm xanh hắt lá vàng rơi rụng*

Trưa nắng hanh nồng như thuốc súng
 Đường em đi sẽ mát hơn nhiều
 Bờ cây xanh rải cánh tay yêu
 Choàng em suốt dặm đường đất nước

Quảng Bá 1970

Tre Xanh (Thu Bồn)

Tôi đi dưới tre gió bông chân sáo
 Đường hành quân mỗi lần tre níu áo
 Lòng bồi hồi rộn bóng tre xưa
 Có tiếng chim gù và tiếng võng mẹ ru đưa
 Măng đã mọc trong rừng tre kháng chiến
 Măng lên xanh cùng tre ra tiền tuyến
 Cũng như ta trong cánh tay mềm
 Mẹ vắt nguồn vú sữa thức thâu đêm
 Ta lớn, ta khôn đi làm chiến sĩ
 Ôm bó chông tre theo chân đồng chí
 Ta giữ đất này, đất thánh miền Nam

Cô em ngồi vót chông tre
 Vót cả nắng trưa hè
 Ừng hồng lên đôi má

Chông nháy, chông bom, chông ba lá
 Chông làm con cá lặn xuống ao sâu
 Chông chống diều hâu, chống đi chặn viện
 Chông từ dưới biển mọc đến rừng sâu
 Ta quen với chông từ những năm đầu
 Nhớ hết từng tên, thuộc từng tiếng gọi

Chông không biết nói, chỉ biết cắn hờn!
 Chông kếp, chông đơn
 Chông bầu chim sẻ
 Ôi những rừng chông lặng lẽ
 Những rừng chông để vạn tuyến chông
 Chông biết đi rồi trong trận tấn công!
 Ai bảo tre xanh không thành vũ khí?
 Ai bảo dịu hiền em không làm chiến sĩ?
 Trên đời này có gì đẹp bằng chông?!
 Quê hương ta có những hàng tre chống Mỹ
 Cha ông ta xưa khéo trồng tre thành chiến lũy
 Lốp lốp trùng trùng xanh thắm giữa quê hương
 Hãy vót đi em mũi nhọn kiên cường
 Bó chông này đây: nhân, nghĩa, yêu, thương
 Là gạo trắng nước trong chim về trong gôi cười
 Từng mũi nhọn đây từng tia lửa sười
 Là mặt trời chiến đấu rọi ấm đời ta!
 Nhanh hồng ơi! Mỗi sớm nở hoa
 Hãy đến tặng rừng chông ta đứng đó
 Không mặc áo nhưng không sờn mưa gió
 Hãy đừng quên dòng nước mắt chảy trong tre.
 Hàng tre Việt Nam hàng tre kháng chiến
 Đưa những binh đoàn chông ra tiền tuyến
 Nghìn đời quyết thắng lũ xâm lăng
 Tre không tàn vì có vạn thân măng
 Mơn mớn lên xanh trợn niên chung thủy
 Hàng tre Việt Nam hàng tre thắng Mỹ
 Cha ông ta xưa khéo trồng tre thành chiến lũy
 Nên rừng chông đứng sẵn thế xung phong!

Mang Xim, 1964

Vấp Một Tiếng Chim (Thu Bồn)

Nỗi nhớ của rừng
 Của cây của lá
 Trong lòng tôi nỗi nhớ rất xanh
 Con chim nhớ tổ
 Tiếng kêu như ngọc sém ven đôi
 Nghìn tấn bom quân giặc
 Ném vào nỗi nhớ của tôi
 Trong chiếc nôi trời xanh
 Tiếng chim chéo đàn trăm ngàn mắc võng
 Ru tôi giấc mộng yên lành.

Nụ hôn em rơi xuống những cơn mưa
 Cái thâm kín đã nhú thành chồi biếc
 Mâu da cam ném khu rừng về dĩ vãng
 Nắng ngập đường
 Tôi vấp một tiếng chim
 Rừng Tổ quốc trong lòng tôi lại mọc.

1971

Vết Sẹo Tuổi Thơ (Thu Bồn)

Thuở nhỏ tôi thường nhặt thóc rụng bên sông
 Những hạt thóc lấm lem vương vãi trên đồng
 Cò bay sóng sánh
 Xáo động dòng trôi tôi vớt cánh cò
 Con nít sang sông khỏi trả tiền đò
 Nhưng tôi muốn lợi
 Tôi ré tôi la tôi chìm nổi

Tôi chơi đá bò bay cả một khúc sông!
 Em ơi! em còn nhớ không?
 Mảnh ngói thia lia em trao tay anh ném
 Nhặt từ đống vỡ miếu thần nông
 Tay anh đứt vì mắt em sắc lẹm...

Ba mươi năm... tôi trở về quê mẹ
 Giật mình khi nhận ra sông
 Đứa bé nào kia nhặt thóc trên đồng
 Như nhặt lại tuổi thơ tôi rơi rụng

Bỗng nhiên tôi khóc
 Chũ vói nghĩa lấm lem như đời hạt thóc
 Tôi khụy xuống vì hai sọt văn chương
 Đòn gánh cong kéo kẹt đoạn trường

Sao không phải là hai sọt cỏ
 Đựng xanh ròn nhún nhẩy trên vai
 Tôi về quê như một kẻ lạc loài
 Vần với điệu làm tôi chóng mặt
 Tôi muốn tìm lại một tình thương trong đôi mắt
 Nhưng mẹ đã âm thầm nằm dưới đất sâu...

Tất cả đều xa ngái
 Chân con bỗng sứt trong vũng sình trâu đá
 Cỏ hôi cướp trời đất mới kéo da non

Con về đây sông lở núi mòn
 Giữa đường quê bỗng nhiên con vấp ngã
 Con quỳ xuống ôm hôn và cảm ơn hòn đá
 Đã cho con mang suốt đời vết thẹo tuổi thơ...

(Suối LồỒ 11-01-1998)

Về Lại Xứ Đoài (Thu Bồn)

Những ngày đi thăm miền Bắc

Về lại xứ Đoài

Lời ca dao mẹ hát tựa ngàn xưa

Mũi hài cũ rêu im ngón lạnh

Mái chùa cong qua gió mưa

Có ngọn gió thả lời bên vườn trúc

Phượng vĩ đốt trời ùn những nồn mây

Có một người em gái mới qua đây

Lửa phượng vĩ ửng hồng đôi má

Con đường đỏ cuốn bụi về thị xã

Đá ong còn rõ mặt với thời gian

Đường cây xanh kỷ niệm chạy hai hàng

Dẫn tôi đến Sài Sơn, Bát Bạt

Mạ mọc tuyền rã đâm móng vạc

leo từng bậc thang năm tấn ứa mùa xanh

Dòng Tích Giang ngày tháng trôi nhanh

Còn lưu lại chút bùn tươi màu mỡ

Những cánh đồng trăn trở

Tôi tìm em trong hạt giống nảy mầm

Tôi tìm em trong nỗi nhớ lặng câm

Nỗi niềm con ong nhớ mật

như hạt giống cựa mình trong đất

Tôi về đây, lòng mẹ đón tôi về

1970

Vườn Chanh (Thu Bồn)

Vườn chanh

Nơi tôi qua trong ánh sáng ban ngày
 Nhưng đêm đêm lòng tôi lại tới
 Cành xòa bóng êm tâm tay tôi với
 Ngó vòm trời trải lẫn trong sao
 Vườn chanh và tôi lớn lên cao
 Tóc em gọi xuống Ngân Hà sáng rõ
 Con vệt lợi giữa dòng bờ ngõ
 Tôi làm sao chiến sĩ gác bầu trời
 Hoa chanh nở rạng ngời khuôn mặt
 Đêm đêm thấp sáng cả trời nam...

Đây vườn chanh, vườn cam
 Tôi đâu muốn chiết khỏi cành của mẹ
 Tôi muốn làm chiếc rễ cây lặng lẽ
 Bám sâu vào lòng đất này thôi!
 Có khi nào mẹ gọi lại vắng tôi
 Được rung động trong lá cành của mẹ
 Tôi tham lam chẳng muốn ai san sẻ
 Dù một chú chim sâu nháy nhót trên cành

Tôi muốn tôi trong từng chiếc lá xanh
 Từng chiếc lá xanh cũng là tôi độc nhất
 Dù một chiếc nhánh khô lây lất
 Tôi cũng làm ngọn lửa ấm quê hương
 Đến khi nào bê bết bụi, sương
 Tôi lại tắm trong tình thương của mẹ
 Được tinh khiết trong tình yêu mới mẻ
 Được dịu hiền trong nồng cháy thiết tha

Được sáng ngời trong lửa và hoa
Nơi em đã đi xa nụ cười còn rớt lại...

Đêm nay trên một vùng phẳng lặng
Màn đêm chỉ cho tôi: “Đây vành đai trắng”
Khô khản tiếng gió gào
Như nói với trời cao
Có một trái chanh còn đỏ
Trái chanh của những vườn chanh đã mất
Và những vườn chanh mọc dậy ngày mai
Chanh ngã xuống rồi nhưng những cây gai
Trong tro bụi vẫn ngời con mắt nhọn
Vườn chanh xưa em đi không cần đội nón
Giặc đã san bằng lấp dưới đất sâu

Trái chanh vẫn đu đưa trong gió
Trong chớp giật sáng lòe rùng lửa đỏ
Từ vạt mảnh vườn hoang
Những cây chanh đứng dậy xếp hàng
Đi vào từng vườn từng ngõ
Tôi nghe rất rõ
Tiếng lá chanh cựa mình
Những hoa chanh mở hết tâm tình
Thả phóng hương thơm ngào ngạt
Làm mát dịu lòng tôi qua nắng rát
Tôi tì ngực lên gốc chanh phóng lửa đốt quân thù

Lời em trong tiếng gió vi vu
Đêm sâu kín như lòng em vậy
Rất thăm thẳm nhưng tim anh nhìn thấy!
Vườn chanh xưa về đây
Hoa búp tròn đầu những ngón tay

Xoa mát dịu làn da tôi xạm nắng
 Đầu ngón tay bao cánh trắng
 Xòe tận hồn tôi mát rượi những xuân hè
 Em ở đâu có nghe?
 Tiếng con dế mèn kêu sâu lòng đất
 Là phút giây trời lên cao nhất
 Có một trái tim đương đập thành thành

1970

Xin Giông Bão (Thu Bồn)

1.

Tôi già hơn em một cuộc chiến tranh
 Trong buổi trưa nắng khát này
 Tôi nhận từ tay em bát nước quá đầy
 Bàn tay tôi run rẩy
 Làm sao khỏi sánh ra ngoài những giọt nước trong

2.

Có em anh trở thành triệu phú
 Có triệu niềm vui và có triệu niềm đau
 Anh đem triệu niềm vui làm tiệc đãi bao người hàng xóm
 Còn triệu cơn đau...
 Anh cô thành cao nhăm nháp một mình.

3.

Em trao anh chìa khóa
 Mở bao điều thầm kín tình yêu
 Anh có biết đâu
 Trong tay em còn một chìa khóa khác.